

DE KORHAAN

EIGENDOM

Vogelwerkgroep

Het Gooi en Omstreken

Jaargang 33, Nummer 4 - Oktober 1999

IN DIT NUMMER:

Goois onderzoek over huismus
Loosdrechtse zwaluwen gered
Resultaten ringpost Oud-Naarden

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

De Korhaan

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Wim Duurland
Willem-Jan Hoeffnagel (w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl)
Pieter Schut (pieter.schut@wxs.nl)
Ruud Willemstein

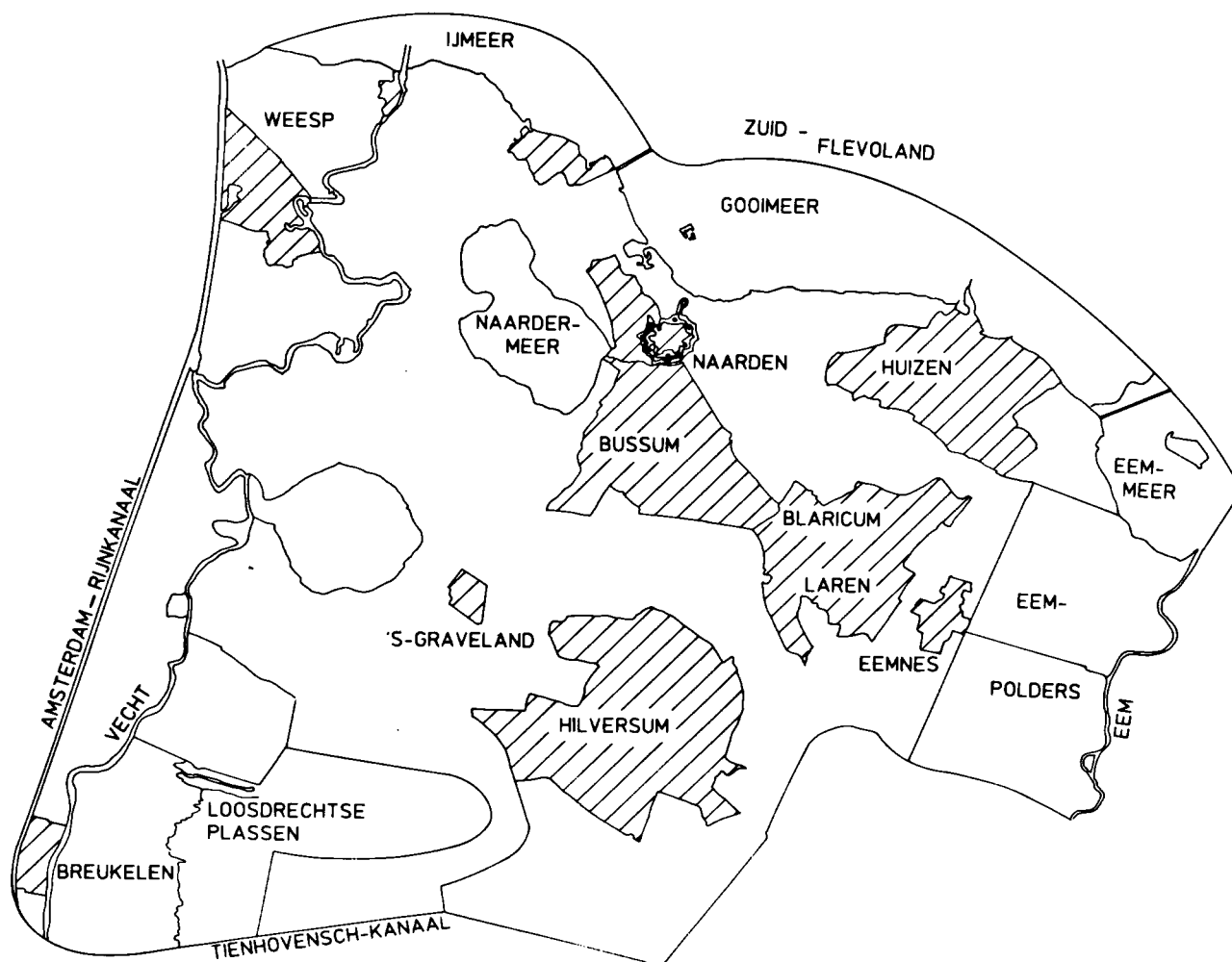
Redactieadres : Menno Simonszof 84 1216 LM Hilversum 035-6217222
Verzending Korhaan : Bep Dwars-Van Achterbergh
Flamingohof 1 1221 LK Hilversum 035-6850627

Druk : Grafisch Centrum Tomingroep, Almere.
Foto omslag : Jos Korenromp / Het Vogeljaar

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 15 november 1999.

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	82
Vogelaars exposeren in Hilversum	82
Krassen van een Gooise kijker	83
Broedvogels Naarden-Vesting onderzocht	83
Anna's Hoeve is nieuwe broedlokatie blauwe reiger	84
Ode aan de blauwe reiger	85
De patiënt roerdomp	85
Goois onderzoek levert nieuwe feiten op over de huismus	86
Kom naar de Natuur en Milieu-manifestatie	88
Haantjes	88
Geslaagde reddingspoging voor oeverzwaluwen in Loosdrecht	89
World Bird Watch '99 ook in Corversbos	91
De ooievaars van Vreeland	92
Verslag ringpost Oud-Naarden over de eerste helft van 1999	93
Gezocht: een projecteur voor lezingavonden	95
Hulp gevraagd bij bescherming van visdieven in het Gooi	96
De zanglijster	96
Vogelfestival bij Lauwersmeer was beslist de moeite waard	97
Het nieuwe Gooiboek komt er aan	98
Leipzig: stad voor vogelaars	99
De koperwiek	100
Zorgen over de zwaluwen	101
Kalender van Het Vogeljaar is er weer	101
James, de kauw	102
Vreemde vogels in het Gooi	102
Programma	103
Ontvangen Literatuur	105
Mutaties ledenbestand	105
Veldwaarnemingen	106
Kor Haan	108

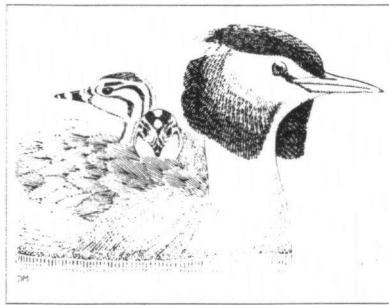
Van de voorzitter

Het kalenderjaar is nog wel niet om, maar zo na het 'zomerreces' heb ik toch altijd weer een beetje het gevoel aan een nieuw jaar te beginnen. En het wordt vast ook dit jaar weer een goed begin, want in de herfst valt er voor vogelaars altijd weer veel te doen en veel te beleven. Behalve de vele jaarlijkse tellingen is er dit jaar ook een speciale vogeltrekdag. Op 2 oktober kon u meedoen aan de World Bird Watch dag die door Vogelbescherming Nederland was georganiseerd. Meer informatie hierover vind u elders in dit nummer van De Korhaan.

Hoewel we nog een paar maanden te gaan hebben voordat de twintigste eeuw definitief achter ons ligt, zullen wij er binnenkort wel aan moeten wennen in onze veldboekjes op waarnemingskaartjes het jaar 2000 te gaan noteren. In de uitgave "25 jaar vogels in het Gooi" die werd uitgebracht in het kader van het vijftienvigti jarig bestaan van de vereniging, schreef ik een stukje met de titel "Met vogels en vogelaars naar het jaar 2000". Binnenkort is het dus zover en evenals toen heb ik er ook nu nog alle vertrouwen in dat ook de komende jaren aan het begin van het nieuwe millennium de vogelwerkgroep een actieve en enthousiaste club zal blijven.

Hoe het met de ontwikkelingen van de vogelstand zal gaan in het volgende millennium dat weten wij natuurlijk ook nu nog niet. Voorspellingen op dit gebied zijn niet goed te doen. Veranderingen zie je zich voortdurend voltrekken. Soms geleidelijk, soms relatief snel. Merels hebben zich in deze eeuw aangepast van 'schuwe bosvogels'

Futen

tot een van de algemene soorten. Futen die vroeger schaars waren zie je nu ook op veel meer plaatsen, zelfs in de steden. En de putter, waarvan in de genoemde jubileumuitgave reeds door oud-voorzitter Rob Molenbeek werd gemeld dat deze zich geleidelijk naar het oosten uitbreidde, is nog steeds bezig nieuwe territoria in bezit te nemen.

Met andere soorten gaat het juist wat minder goed. De achteruitgang van de huismus is inmiddels vrij algemeen bekend. De onderzoeken die onze werkgroep aan dit verschijnsel heeft gedaan en de publiciteit mede als gevolg van het uitroepen van de huismus als 'vogel van het jaar' zijn niet ongemerkt voorbij gegaan. Ook daarover meer elders in dit blad.

Wat het komende millennium ook zal brengen, veranderingen in de vogelwereld zullen er zeker zijn. Dat is op zich ook lang niet altijd erg. Wij maken ons nu soms wel heel erg druk over het verdwijnen van een soort, maar op zichzelf kunnen er aan verdwijnen en verschijnen van soorten in een gebied ook best heel natuurlijke oorzaken ten grondslag liggen. Zorgelijk is het eigenlijk pas wanneer de mens dergelijke veranderingen veroorzaakt. Verstoringen, zoals door te sterke toename van recreatiedruk en door jacht of eierrapen zijn zeker ongewenst en we zullen ook waakzaam moeten zijn om te voorkomen dat vogels het slachtoffer worden van milieuvervuiling of van verslechtingen als gevolg van de steeds verdergaande veranderingen in de landbouw, die vaak met wat goede wil zouden kunnen worden vermeden.

ROB KOLE

Vogelaars exposeren in Hilversum

Nog tot 9 oktober is de expositie Nederland, Waterland, Vogel-land te zien bij het bedrijf IFF aan de Liebergerweg 72-98 in Hilversum. De expositie bestaat uit foto's van Eric Wanders (in het dagelijks leven directeur van Vogelbescherming Nederland) en Karel Tomeï. De expositie is geïllustreerd door Danker Jan Oreel en van teksten voorzien door Nico de Haan, ook al be-

kend van Vogelbescherming Nederland.

De expositie besteedt aandacht aan Nederlandse wetlands en hun vogels.

Nederland, Waterland, vogel-land ligt inmiddels ook in boekvorm in de winkels. Het boek, dat als ondertitel heeft "Zwerven door Nederlandse vogelparadijzen, kost f. 49,90 en is uitgegeven bij Uniepers in Abcoude.

Krassen van een Gooise kijker

Jaren geleden is een schrijflijster (Turdus scripsi) op de zandbult die wij het Gooi noemen actief geweest. Dit familielid van mij heeft indertijd helaas het steeds vruchtbaarder wordende biotoop verlaten. Ik heb zijn plaats ingenomen. Penlijster (Turdus penna) is mijn naam.

Gehoorgestoord

Wat een rust moeten vogelaars vroeger hebben gehad. Als vogelaar in de huidige tijd word ik voortdurend gestoord door al het omgevingsgeluid. Zelfs op een "rustige" vroege zondagmorgen ben ik zittend in mijn Gooise tuin omgeven door geluid. Boven mij spoeden de vliegtuigen zich grommend van en naar Schiphol. De roepende, rondvliegende groepen boeren en gierzwaluwen komen er maar nauwelijks bovenuit.

Op aardniveau dringt bij noordenwind het constante geluid van een autosnelweg door, met daar tussendoor de lokroep van de kerkklokken voor de gelovigen. Minder storend zijn de luid roepende pauwen en andere dieren van een kinderboerderij. Gelukkig zijn er ook loeiende koeien uit de graslanden. Inmiddels wordt het dorp wakker en zwellen andere geluiden die bij de samenleving horen aan. De eerste auto's rijden door de straat, honden die worden uitgelaten uitblaffend hun vreugde over het buiten zijn. Kinderen bevolken het speeltuintje en uit een open raam van een buurtbewoner klinkt het getingel van een piano. In de lucht verschijnen de eerste sportvliegtuigjes. Nu maar afwachten hoe het weer zich ontwikkelt en afwachten of er niet ergens grote evenementen zijn. In dat geval zwermen de reclamevliegtuigjes uit. Mijn oren staan voortdurend op scherp om toch nog maar wat vogelgeluiden op te kunnen vangen. Met de zware geluiden van de Turkse tortels, kauwen

en eksters hebben zij geen moeite en zelfs een overvliegende groenling wordt geregistreerd. Wat klaag ik eigenlijk. Vooral voor de vogels zelf en vooral de kleine zangers maakt geluidsoverlast wel degelijk wat uit. Je zult maar als goudhaantje met je ijle geluid door het leven gaan en niet meer door de anderen gehoord wor-

den. Het is gelukkig niet zo erg als de Sunday Times onlangs kopte. Vogels zouden gehoorstoord raken, kakelend langs de autosnelwegen zitten en niet meer met elkaar kunnen communiceren door het geluid van mobiele telefoons en auto-claxons.

De Nederlandse media waren er als de kippen bij om het nieuws over te nemen. De "gouden wielewaal" en de "woudzanger" (Telegraaf) zouden het zwaarst getroffen zijn. De waarheid ligt in het midden. Er zijn vogelsoorten die door het geluid van autoverkeer verder van de weg gaan broeden. Gekakeld wordt er wel, maar dat gebeurt dus door de pers via de digitale snelweg. Alle stiltegebieden ten spijt zal het nooit meer worden zoals vroeger. De herder op de grote stille heide is een droom geworden.

PENLIJSTER

Broedvogels Naarden-Vesting onderzocht

Het afgelopen broedseizoen hebben leden van de vogelwerkgroep de broedvogels van Naarden-Vesting geïnventariseerd. Het ging hierbij niet om de vogels die in de straten van de Vesting voorkomen, maar vooral om de vogels van de vestingwallen. Van begin maart tot half juli zijn er iedere week inventarisatierondes gelopen door 17 deelnemers aan dit project. Omdat de totale vestingwallen voor dit inventarisatiegebied vrij groot zijn (langgerek), zijn de inventarisatierondes gesplitst in Binnen-

ring Noord, Binnenring Zuid en Buitenring Noord. Doel van de inventarisatie was het in kaart brengen van de broedvogelgemeenschap van Naarden-Vesting. De uitkomsten van de inventarisaties kunnen van belang zijn bij het toekomstige beheer van de vestingwallen. Het rapport "Broedvogels van Naarden-Vesting" zal binnenkort door de vogelwerkgroep uitgebracht worden. Een verslag met de resultaten van het rapport zal in de Korhaan verschijnen.

RICARDO VAN DIJK

In 1999, waarin de blauwe reiger vogel van het jaar is, broedt deze soort voor het eerst in Anna's Hoeve. Voorzover bekend is dit de eerste nieuwe vestiging sinds het eind van de jaren veertig binnen het werkgebied van de vogelwerkgroep. Een nieuwe broedplaats juist in dit jaar, kan het mooier?

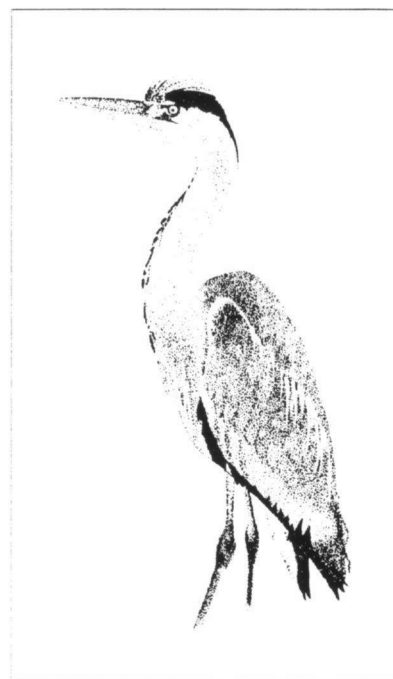
Jelle Harder

Anna's Hoeve is nieuwe broedlokatie blauwe reiger

Anna's Hoeve is een parkachtig bosgebied ten oosten van Hilversum. Het is een jong bos met naald- en loofhoutpercelen, gemengd bos en waterpartijen. Als onderdeel van de werkverschaffing is het in de crisisjaren 1930-1935 aangelegd naar een ontwerp van architect Dudok. Het was vooral bedoeld als recreatiegebied voor de mensen van Hilversum-oost. Nadat in de Tweede Wereldoorlog veel bomen voor gebruik als brandhout waren omgezaagd, zijn na 1945 opnieuw bomen aangeplant. In de vijvers leven nu verschillende soorten vis, waaraan regelmatig blauwe reigers en ook aalscholvers zich te goed doen. De hier waar te nemen reigers komen waarschijnlijk van de dichtstbijzijnde reigerkolonie op landgoed Groeneveld bij Baarn, of het zijn rondzwervende vogels. Leden van de Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve e.o. nemen regelmatig blauwe reigers waar in Anna's Hoeve. Zo ook voorzitter Meijndert Ruitenberg. Hij is het die begin 1999 ontdekte dat enkele blauwe reigers ongewone belangstelling toonden voor een hoogopgaand naaldhoutperceel van Douglassen, die in 1962 en 1965 aangeplant zijn. Ruitenberg zag enkele malen dat reigers met takken rondvlo-

gen richting het bewuste douglasperceel. Op 31 maart zocht hij in een deel van het bos naar sporen die op broeden konden wijzen. Tot zijn grote verrassing vond hij onder een dikke boom vier lege eierschalen van blauwe reigers. Deze schalen, lichtblauw van kleur en zo groot als een kippenei, werden door hem verzameld. Er werd geen nest gezien, wel waren vanuit de ondoorzichtige top reigers hoorbaar. Op 14 april werd bij een volgend bezoek van Ruitenberg in hetzelfde perceel het nest van een tweede broedpaar ontdekt. Ook onder deze nestboom lagen de eierschalen op de grond. Kennelijk waren in beide nesten de jongen uitgekomen en waren de resten van de eieren overboord gegooid. In de weken daarna werden regelmatig blauwe reigers gezien die onder andere vanuit de richting Groeneveld/Eempolders kwamen aanvliegen en landden bij de nesten in het bos. Geluiden van oude (en jonge?) vogels waren daarbij hoorbaar. De conclusie is duidelijk: in 1999 hebben twee paar blauwe reigers in Anna's Hoeve gebroed. Een nieuwe vestiging binnen het werkgebied van de vogelwerkgroep. In onze Avifauna Vogels tussen Vecht en Eem heb ik nog even

nagelezen wat er over deze soort als broedvogel in de regio staat vermeld. De blauwe reiger wordt een vrij talrijke broedvogel genoemd (jaarlijks 251-1000 paar). Kolonies komen verspreid voor over het noordelijke Vechtplassengebied en langs de randen van de Eempolders. Voor zover vermeld broeden deze reigers steeds in loofbomen zoals elzenbroekbos en zeer oude beuken. Opmerkelijk zijn hier dus de nieuwe broedgevallen in Anna's Hoeve in Douglassen van bijna veertig jaar oud.

Blauwe reiger Tekening: Awie de Zwart

Ode aan de blauwe reiger

Nog een paar maanden en dan is de blauwe reiger geen vogel van het jaar meer. We gaan de herfst in, een periode waarin een deel van de reigers is weggetrokken naar andere oorden. De eindspurt wordt ingezet om ook van de laatste maanden nog zoveel mogelijk waarnemingen binnen te krijgen. Aarzel niet en stuur waarnemingen op! Met bijgaand gedicht van Maurits Uyldert neemt de vogel van het jaar afscheid en "drijft op het zeil der vleuglen" weg.

*Aan de slanke blanke bek, in de
eenzaamheid der weiden
Waar 't gras de late herfst met
ijle tinten kleurt
Staat hij gedoken, stil, tot zich
zijn vlerken spreiden
En hij zich statig, trots, in hoog-
ere luchten beurt.*

*Breed drijft hij op het zeil der
vleuglen, rond hem breiden
Zich de akkers en het woud
steeds wijder, maar hij treurt.
En laat zich blind van smart in
zwevend stijgen glijden,
Tot plots zijn felle kreet de stille
luchten scheurt*

MAURITS UYLDERT

De Korhaan, Jrg.33, Nr.4

De patiënt roerdomp

Een bijzondere reigerachtige, die je niet zoveel in handen krijgt omdat hij schaars voorkomt. Hij is kleiner dan de blauwe reiger en anders gekleurd. Met zijn geel en bruin gestreepte veren weet hij zich onzichtbaar te maken tussen het riet, omdat hij door zijn gestreepte jas niet opvalt. Bovendien blijft hij bij gevaar doodstil staan met zijn snavel omhoog gericht. In de paalhouding heet dat technisch.

Een van zijn geluiden klinkt als "woemp", dat enigszins nagebootst kan worden door over de opening van een lege fles te blazen.

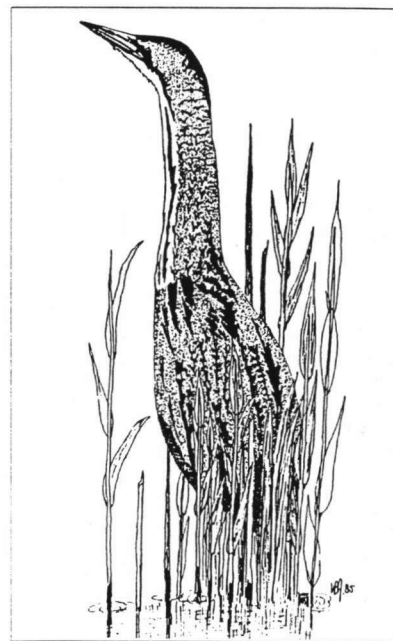
De roerdomp, die gebracht werd, mankeerde zo op het oog niets. Misschien was hij ergens tegenaan gevlogen of had hij een ziekte onder de leden. Vogelpatiënten zeggen nimmer wat ze mankeren, dat is het werk voor een dierenarts of een vogelasielhouder om dat uit te zoeken. De roerdomp werd eerst alleen in een ruim verblijf gezet met het oog op een besmettelijke ziekte, die hij onder de leden zou kunnen hebben.

Omdat hij wellicht honger had, wilde ik hem met enkele dode vissen voeren. Een vogel uit het wild, die gewend is om levende prooi te verschalken, herkent de eerste week het dode prooidier in zijn etensbak niet als iets eetbaars. Voeren is het dan gebazen: "stoppen" heet dat.

Ik had ergens gelezen dat een roerdomp, als hij een aanval op een tegenstander onderneemt, zijn snavel altijd richt op een kleinere vorm, die geplaatst is op een grotere, dus altijd op het hoofd. Om beschadiging van mijn gezicht te voorkomen sloeg ik een oude regenjas om me heen en naderde al kruipend de

roerdomp. Ik was overtuigd, nu er alleen iets groots zonder iets kleins er bovenop op de roerdomp afkwam, dat de reiger niet zou reageren. Met een snelle greep wilde ik de roerdomp bij zijn snavel pakken om hem vervolgens, in mijn arm tegen mij aangeklemd, te voeren. De roerdomp, die met gespannen aandacht mijn naderbij kruipen had gevolgd, was mij echter net een slag voor. De theorie van "kleinere vorm op grotere vorm" lapte hij aan zijn laars. Wilde ik hem pakken, nou dan zou hij wel eens even laten zien dat hij dat ook kon. Muurvast zaten mijn vingers klem in zijn snavel. En pijn dat dat deed! Geruime tijd was ik aan hem overgeleverd, totdat het me eindelijk lukte om los te komen. Een week lang moest ik met hem in het strijdperk treden, nu zonder regenjas want dat hielp toch niet. Eindelijk begon hij zelf te eten zodat mijn vingers weer rust kregen.

CARLA HOLZENSPIES

Roerdomp

Tekening: W. Leurs

Ons lid Guus van der Poel werd ondervraagd door De Volkskrant over zijn huismussenonderzoek. Het teruglopen van de mussenpopulatie in ons land is eerder aan de verslechterde voedselsituatie, dan aan een achteruitgang van de nestelgelegenheid te wijten, concludeert Van der Poel.

Jeroen Trommelen

Goois onderzoek levert nieuwe feiten op over de huismus

Het hart van vogelbeschermers gaat harder kloppen bij de ortolaan, de smient en de tureluur, maar zij halen hun neus op voor de huismus. Ten onrechte. Bijna overal gaat het relatief slecht met de gewoonste aller Euraziatische vogels, die sinds de oudheid opduikt op alle plaatsen waar mensen wonen en in de vorige eeuw met de Europeanen meeverhuisde naar de Nieuwe Wereld. Alleen in Midden-Afrika, de tropische zone van Zuid-Amerika en in West-Australië, Noord-Canada en Siberië komt de huismus niet voor. Ondanks de afnemende stand is het de meest verbreide zangvogel ter wereld.

De eerste vermoedens over de terugval van de huismus ontstonden ruim tien jaar geleden en sinds enkele jaren wordt er onder ornithologen niet meer getwijfeld: het aantal mussen is de afgelopen twintig jaar inderdaad afgenomen met een kwart tot 40 procent. Behalve in Nederland is dat vastgesteld in Amerika en Canada (waar de tellingen sinds 1966 een gestage afname laten zien) en in Groot-Brittannië, België, Duitsland, Zweden en Denemarken. Elders is vermoedelijk hetzelfde aan de hand, maar is de belangstelling voor de ordinaire mus nog niet ontwaakt.

Huisumus Tekening: Michel Klemann

De vraag die vogelkenners bezig houdt, is het waarom. Aan theorieën is er geen gebrek, maar de speculaties spreken elkaar ronduit tegen. Zelfs de vraag of een afname met 40 procent nog gezien kan worden als een natuurlijke schommeling in de populatie, ligt vooralsnog open. En omdat de mus geen ortolaan is, blijft het voorlopig bij speculeren. Naar de teruggang wordt geen serieus onderzoek gedaan en wetenschappelijke publicaties ontbreken. Weliswaar barst het in Nederland van de vogelaars, maar echte mussenspecialisten zijn onder hen nauwelijks te vinden. De huismus geldt als een 'niet beleidsrelevante vogel', zegt woordvoerder Fred Hustings van SOVON Vogelonderzoek Nederland, die zelf ook niet zo'n mussenfan is. 'In

vergelijking met wat er allemaal méér te vertellen is, vind ik de aandacht voor de huismus wat overtrokken', laat hij zuinigjes weten.

Wel haalt de SOVON op verzoek de laatste telgegevens uit de computer. En daaruit blijkt dat het inderdaad niet best gesteld is met de huismus. Gemiddeld bedroeg de afname in Nederland tussen 1980 en 1997 30 à 40 procent - afhankelijk van de telmethode. Op sommige plekken komt de vogel in het geheel niet meer voor. Twintig jaar geleden werd het aantal Nederlandse broedparen geschat op anderhalf tot twee miljoen. Tegenwoordig zijn er dat vermoedelijk rond achthonderdduizend. Al in het Nieuwe Testament werd de mus het meest algemene en onaanzienlijkste schepsel genoemd ('maar er zal er niet één ter aarde vallen zonder dat de Heer het wil'; Mattheus 10-29), en tot voor kort was die bijbelse status nog volledig terecht. Sinds kort is de huismus in Nederland echter niet meer de meest voorkomende vogel. Dat is de merel, met ongeveer één miljoen broedparen. De huismus verloor ergens de afgelopen twee à drie jaar zijn koppositie, schat voorlichter Hans Peeters van Vogelbescherming Nederland.

Maar dat gegeven dringt maar langzaam door. Tot voor kort gold zelfs een verbod om mus- sen te ringen. Het Vogeltrek- station in Arnhem, dat de ge- gevens van geringde vogels bijhoudt, was bang over- stroomd te worden met ge- gevens. En pas dit jaar werd de huismus voor de wet een vol- ledig beschermde vogel, net als andere algemene soorten als de spreeuw en de kok- meeuw.

Tot 1997 kon er grote delen van het jaar nog zonder gewetens- problemen op de huismus wor- den gejaagd: een oude traditie uit de tijd dat het diertje door de mens werd beschouwd als een schadelijke vogel. Huismussen aten het graan op en zouden ziekten overbrengen, luidde de theorie. Dat laatste is niet bewe- zen, maar het eerste wel: in landbouwgebieden kan één onaanzienlijke mus per jaar tussen de 2,5 en 4,6 kilo graan verorberen.

Het Gooi

Bioloog en ecooloog dr. Guus van der Poel is op vogelgebied eigenlijk een futen-expert, zegt hij, maar raakte drie jaar geleden geïntrigeerd door de tamelijk chaotische mussen- discussie. In zijn vogel- werkgroep in Het Gooi deden de meest uiteenlopende theo- rieën de ronde over de af- name. Er zijn geen paarden- vijgen meer, zei de één, want vroeger aten mussen de onverteerde haver uit de paardenvijg. Er waren teveel wegen geasfalteerd en stoe- pen bestraat, meende de an- der, want vroeger aten de mussen de zaden uit de weg- berm. Of het kwam door de moderne dakpannen, die het nestelen verhinderen. Dan wel door de toename van de ek- sters, die jonge mussen op- eten. Of door de katten, die

volgens een onderzoek in het Britse Bedfordshire voor 30 pro- cent van de dode mussen ver- antwoordelijk waren. Sa- men met de veranderde landbouwmethoden en toege- nomen verstedelijking waren daarmee alle mogelijke oorza- ken wel genoemd.

Een forse afname van de huis- mus zou een verontrustend teken kunnen zijn, vindt Van der Poel. 'De vogel leeft im- mers in de directe nabijheid van de mens. Als er iets is waardoor ze verdwijnen, kan dat ook ge- volgen hebben voor de mens zelf. Maar het gekke was dat ik persoonlijk nog bendes mussen zag.'

Van der Poel woont in een jaren zeventig nieuwbouwwijk in Weesp. Mussen zitten er in groten getale onder de dak- goot. Door regelmatig in zijn voortuintje voer te strooien, stelde hij vast dat het relatief eenvoudig was het precieze aantal te tellen. Mussen zijn standvogels met een beperkte actieradius van enkele hon- derden meters. Ze zijn slim genoeg om het voedselpa- troon snel door te hebben. Wie op vaste tijden strooit, heeft binnen veertien dagen de complete mussenpopulatie in de directe woonomgeving op de stoep en kan gaan tur- ven.

Met dat gegeven ging hij aan de slag. Na een oproep in de lo- kale krant ontstond een netwerk van vrijwilligers die bereid waren de mussen in hun eigen tuin te tellen. De uitslagen bevestigden dat er inderdaad hele woonwij- ken bestaan die het zonder huismussen moeten stellen, hoewel de situatie minder dra- matisch bleek dan was veron- dersteld.

In ongeveer de helft van 38 reacties uit de grote stedelijke gebieden in Het Gooi werd

vooraf de veronderstelling geuit dat er geen enkele mus meer voorkwam in de tuin. Maar bij feitelijke telling bleek de helft van de nul-schatters ongelijk te hebben: de huismussen zaten er wel, en soms waren het er zelfs meer dan tien. De andere helft van de sceptici kreeg ech- ter gelijk: regelmatig voer strooien trok slechts Turkse tortels, merels en vinkachtigen. Geen mus.

Zeer mussenrijke tuinen hebben meer dan veertig huismussen in de omgeving en het gemiddeld aantal mussen schommelt rond de twintig. De grote verrassing ontstond bij het verwerken van de enquêteformulieren waarop de deelnemers ook informatie over hun tuin en woonhuis hadden ingevuld. Met de leef- tijd van het huis leek iets bij- zonders aan de hand. En vooral iets onverwachts: naar- mate de huizen ouder werden, kwamen er minder mussen voor. Oude huizen van voor 1953 waren bij de mussen- arme en mussenloze tuinen zeer sterk oververtegenwoor- digd.

Bij de eerste telproef door 18 deelnemers leek het verband onmiskkenbaar. Een tweede telling met 24 nieuwe deelne- mers leverde hetzelfde beeld op. De relatie tussen de leef- tijd van het huis en de ver- schijning van de huismus is statistisch overweldigend. Van der Poel: 'En dat gaat regel- recht in tegen de theorie dat huizen met nieuwe dakpan- nen, betere isolatie en jongere tuinen minder nest- gelegenheid bieden. Elke ex- pert vermoedde juist dat de huismus het in de omgeving van oude huizen beter zou doen.' Dat zou ook logisch zijn, ware het niet dat oude huizen meestal in het oude deel staan van verstedelijkte ge-

bieden. Daaromheen zijn de afgelopen dertig jaar steeds meer nieuwe huizen gebouwd. 'Mijn veronderstelling is dan ook dat huismussen zich beter thuisvoelen in die stedelijke schil van nieuwbouw. Waarschijnlijk vanwege het voedsel dat ze nodig hebben. Vooral in de periode dat ze jongen hebben, voeden mussen zich met insecten. Die zijn nog wel te vinden in het landelijk gebied dat grenst aan de stad. Voor mussen uit het centrum is dat te ver.'

Het blijft een beredeneerd vermoeden, benadrukt de bioloog. Het 'plotten' van de meetgegevens op een kaart van Het Gooi bevestigt weliswaar zijn algemene beeld, maar levert ook voldoende uitzonderingen om te blijven twijfelen. 'In de wetenschap zeggen we dan: er is reden voor nader onderzoek.'

Eksters

Met een andere veronderstelling over de bedreiging van de huismus heeft Van der Poel wel korte metten gemaakt, meent hij. De theorie dat eksters voor de afname verantwoordelijk zijn, kan op grond van het Gooise tuinvogelonderzoek worden bestreden. Een vergelijking van musrijke en musarme tuinen met het aantal waargenomen eksters vertoont slechts een saaie statistiek. In alle soorten tuinen bedroeg het aantal eksters tussen de nul en de twee. Een verband met veel of weinig mussen is niet te leggen.

De verklaring voor de algemene afname van de huismus zit waarschijnlijk minder in de gelegenheid tot nestelen dan in de beschikbaarheid van voedsel, is de conclusie van Van der Poel. Huismussen zijn niet zo kritisch over hun behuizing, Nesten zijn op de meest bizarre plekken

aangetroffen. Op een pomp in een olieveld in Texas bijvoorbeeld, waar nest en broedsel eens per vier seconden op en neer werd bewogen.

Maar het menu van de huismus is de afgelopen dertig jaar flink verschaald. 'Ondanks het bijvoeren in de stad en het laten slingeren van eetbare waren, is de voedselsituatie van de vogels waarschijnlijk onvoldoende. Met name voor de nestjongen en de pas uitgevlogen dieren', veronderstelt Van der Poel.

Bovendien hebben op het plateland graan- en roggevelden plaats gemaakt voor bijvoorbeeld maisakkers, waar de vogel niets mee kan. Het meest mussenonvriendelijke scenario omvat derhalve een groot verstedelijkt gebied, omgeven door eindeloze maisvelden. Een gebied, kortom, dat heel erg lijkt op het twintigste-eeuwse Nederland.

(Overgenomen uit De Volkskrant van 31 juli 1999).

Kom naar de Natuur en Milieu-manifestatie

In het programmaoverzicht vindt u op 16 oktober de aankondiging van de Natuur & Milieu manifestatie, die gehouden wordt in De Zanderij van het Goois Natuurreservaat, gelegen aan de weg tussen Hilversum en Bussum.

De Stichting Coördinatie Natuur en Milieu Educatie (NME) Gooi en Vechtstreek heeft als doel de bevordering en stimulering van activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie. Dit doel tracht de stichting te verwezenlijken door onder meer het coördineren, stimuleren en initiëren van de activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie van de in de deelnemersraad vertegenwoordigden. Deze deelnemersraad bestaat uit personen die werkzaam zijn op het gebied van natuur, milieu en/of educatie. Het nieuwe bestuur wil als startsignaal een regionale NME-manifestatie houden. Hierdoor wordt het mogelijk alle inwoners van het Gooi, de Vechtstreek en omliggende gebieden kennis te laten nemen van de bijdrage die

alle deelnemende organisaties en instellingen leveren op het gebied van NME.

Ook de Vogelwerkgroep zal aanwezig zijn om zich te presenteren tijdens deze NME-manifestatie. Alle leden zijn bij deze uitgenodigd om te komen kijken wat NME in het Gooi en de Vechtstreek allemaal te bieden heeft. De dag wordt omlijst met muziek en we gaan ervan uit dat het een inspirerende dag wordt.

MARC VAN HOUTEN

HAANTJES

Verrekijker

Te koop: Zeisskijker. In zeer goede staat. Dialijt 8 x 56B. In rubber gevat, lederen foudraal. F. 1600,-. Inlichtingen: Jan Ram, tel.: 0294-416001

Heeft u ook niet-commerciële mededelingen? Stuur ze naar de redactie van De Korhaan.

Een berg zand bleef liggen in Loosdrecht en oeverwaluwen wilden er graag nestelen. De eigenaar wilde het zand toch verwijderen. Maar door alert ingrijpen van een lid van de vogelwerkgroep, kon deze onrechtmatige daad worden voorkomen. Kees Alten hield een dagboek bij van de gebeurtenissen.

Kees Alten

Geslaagde reddingspoging voor oeverwaluwen in Loosdrecht

In de zomer en najaar van 1998 is de 's-Gravelandsevaart tussen Loosdrecht en de Vreelandseweg in Hilversum verbreed en uitgediept. Het zand is als grote bergen, tijdelijk gestort op een weiland naast de vaart, met de bedoeling om het snel te verwijderen.

Door de aanhoudende regen konden de graafmachines tot begin mei 1999 niet het land op. Vogels, op zoek naar nestgelegenheid, profiteerden van het oponthoud.

Dinsdag 11 mei 1999

Vanmiddag ontdek ik twaalf oeverwaluwen boven de zandhopen bij de 's-Gravelandse

vaart. Aan de Hilversumse kant is een graafmachine bezig om het zand af te graven. Grote kipwagens rijden af en aan naar Loosdrecht. Ik zie dat er op twee locaties al nestholen aanwezig zijn. Wat moet ik nu? Ik bel Dick Jonkers. Die adviseert mij om contact op te nemen met de aannemer. Voor alle zekerheid Peter Vos gebeld om advies, en bij Rob Kole een boodschap ingesproken. Dan ga ik met Elly, mijn vrouw, en Jasper Daams van het Milieuplatform Loosdrecht terug naar de plek van de zwaluwen, die we met telescoop en kijker observeren.

Woensdag 12 mei 1999

Om 07:45 uur naar de plek. Mobiel gebeld met het Plassen-schap, want die is opdrachtgever van de werkzaamheden. Zij zullen contact opnemen met de Grontmij, die het werk uitvoert. Om 9:00 uur komt Cees de Rooy van de vogelwerkgroep ook kijken. Wij zien nu nog zes zwaluwen. Inmiddels komen door verstoring door het zware werkverkeer de zwaluwen niet meer bij de nestgaten. Daarna bel ik de gemeente Loosdrecht. Zij weten er al van omdat Jasper heeft gebeld. Om 10:30 uur word ik door de Grontmij, de heer Th. Duine gebeld. Wij spreken af om 11:00 uur ter plekke te zijn. Wij bekijken de twee locaties waar de zwaluwen zitten en markeren samen met de machinist van de graafmachine, de nestplaatsen. Wij spreken af dat bij de markering twee zandhopen zullen blijven liggen. De rest van het zand zal worden afgegraven en afgevoerd.

Ik zal de voortgang van het broeden blijven observeren en zodra de broedsels zijn uitgevlogen, de Grontmij informeren. De Grontmij neemt contact op met de eigenaar van het land. Daarna naar Anke Schoon van een Loosdrechts huis-aan-huisblad om te vertellen wat zich gedurende de ochtend heeft afge-

De zandbult langs de 's Gravelandsevaart in Loosdrecht, die erg in trek was bij oeverwaluwen.

Foto: Kees Alten

speeld. Zij zal een artikel schrijven. Daarna de gemeente weer gebeld om de afspraken door te geven.

Zaterdag 15 mei

Om 17:00 uur: negen oeverzwaluwen. Twee nieuwe nestgaten. In linkerbult zitten twee gaten, in rechter drie, waarvan er maar twee worden bezocht.

Woensdag 19 mei

13:30 uur: Het afgraven van het zand schiet hard op. In het voorbijgaan krijg ik de indruk dat op de noordelijke bult zand is gestort.

Om 18:30 uur weer kijken en dan blijkt inderdaad dat de berg is bedolven onder een vracht zand. Op die plek zijn geen zwaluwen meer.

Donderdag 20 mei

08:15 uur: Ik bel de heer Duine van de Grontmij. Hij zal onmiddellijk langs de plek gaan. Hij belt later terug. Het storten is het gevolg van een communicatiestoornis. Hij heeft de afspraken opnieuw doorgeproken met de mensen die ter plekke werken.

Vrijdag 21 mei

16:00 uur: Er is nu één berg over met drie gaten. De rest van het zand is allemaal verwijderd. Gedurende 45 minuten geobserveerd: twee paartjes te zien die ook de nestgaten in gaan. Niet meer dan in totaal vier vogels gezien.

Even gesproken met de machinist van de graafmachine en hem een paar foto's gegeven van het markeren van de locaties. Het blijkt dat ook de landeigenaar aanwezig is, die mij vraagt hoe lang die vogels daar zijn, want hij wil nu meteen het land gaan egaliseren inclusief de berg met nesten. Ik zeg: minimaal twee weken broeden,

dan drie weken voeden, en het is niet toegestaan om nesten te verwijderen.

Dinsdag 25 mei

15:30 uur: De heer van Vegte van de gemeente Loosdrecht vraagt hoe lang het gaat duren. Ik heb 5-6 weken aangegeven. Omdat dat geruime tijd is, zal hij een stukje publiceren op de gemeentepagina in De Nieuws Ster.

Vrijdag 4 juni

Ter gelegenheid van de jaarvergadering van het Milieuplatform onder leiding van Natuurmonumenten langs de oeverzwaluwen gevaren. Slechts één oeverzwaluw gezien.

Vrijdag 11 juni

16:30 uur: De eigenaar van het land belt mij. "Volgende week dinsdag moeten de vogels door

Oeverzwaluwen

u zijn verwijderd, anders stel ik u persoonlijk aansprakelijk voor de schade die ik lijd". Hij wil hoe dan ook de berg slechten.

17:00 uur: Gedurende veertig minuten langs de vaart gezeten. Twee nesten worden regelmatig bezocht door vier zwaluwen voor kortere duur. Achter en voor langs de berg wordt het terrein geëgaliseerd.

18:30 uur: Ik bel de landeigenaar dat er nog steeds nesten

met jongen aanwezig zijn. Om die reden mag de berg niet worden geslecht. In een lang gesprek laat ik hem weten dat ik wel begrijp dat hij het niet leuk vindt dat hij wordt gedwarsboemd door wat vogeltjes. Ik maak duidelijk dat het aan hem ligt of hij de wet wil gehoorzamen. Maar als hij besluit om zijn zin door te zetten, zal er door mij aangifte worden gedaan. Ik zeg hem toe dat ik maandag met de diverse instanties contact zal zoeken en hem maandagavond zal terugbellen.

Zaterdag 12 juni

10:30 uur : Voor alle zekerheid Dick Jonkers gebeld. Hij adviseert om de politie langs te vragen. Dan blijkt op zaterdag niemand van de afdeling Bijzondere Wetten aanwezig. Maandag maar weer proberen.

Maandag 14 juni

08:45 uur: Politie in Weesp gebeld om te zien of Peter Vos aanwezig is. Nee die is met vakantie. Vervolgens gemeente Loosdrecht, De heer Post gebeld. Hij zal Milieupolitie inschakelen.

12:00 uur :Weer gebeld met Post: Hij heeft de politie ingeschakeld. Die zal ter plekke foto's maken en met de eigenaar contact opnemen, en duidelijk maken dat de berg niet weg mag.

12:30 uur : Ik bel de eigenaar met de boodschap dat de gemeente de zaak van mij overneemt..

19:40 uur: Langs de vaart gezeten tot 20:30 uur. Het komt mij voor dat er van de achterkant van de berg iets is afgehaald. De beide gaten worden aangevlogen. Bij het linkergat blijven de zwaluwen langer binnen dan bij het rechtergat. De eigenaar is met zijn trekker aan het inzaaien.

Zaterdag 19 juni

14:00 uur: Samen met Elly geruime tijd langs de vaart gezeten. Er wordt druk aangevlogen op beide nesten. Als de zwaluwen uit het gat komen laten ze de uitwerpselen uit het nest vallen in de vaart.

Vrijdag 25 juni

11:00 uur : De heer van Vegte van de gemeente Loosdrecht belt: Wat ik heb afgesproken met Post, die nu op vakantie is. Ik vertel mijn verhaal en waarom de gemeente de politie heeft ingeschakeld.

De landeigenaar wil nu van de gemeente 5000 gulden schadevergoeding hebben. De heer van Vegte vraagt hoe zoiets werkt. Ik verwijs hem voor advies naar Dick Jonkers.

Woensdag 30 juni

19:30 - 20:00 uur : In het rechtergat zitten nu zichtbaar drie jonge vogels. Op beide nestgaten vliegen de beide ouderparen af en aan.

Zaterdag 3 juli

19:15 - 20:30 uur: Uit rechtergat vliegen de drie jonge zwaluwen weg. Even later komen ze één voor één weer terug en worden in de nestingang door de adulte vogels gevoerd. Linkergat bevat nu vier jongen die regelmatig in de opening komen kijken. Ze worden met een interval van twintig minuten gevoerd. Rechts onder het linkergat begint een zwaluw met een nieuw nestgat.

Woensdag 7 juli

07:30 uur: Bericht op voicemail van Th. Duine van de Grontmij. Hij wil weten hoe het er voor staat. Hij is gebeld door de gemeente en de landeigenaar. Heb hem opnieuw bevestigd dat, zodra de zwaluwen zijn uitgevlogen, ik hem zal bellen.

Om 19:25 - 20:05 uur met Elly bij berg. Er zitten geen jonge vogels meer in de nestgaten. Er vliegen zes vogels rond. Al die tijd geen leven in de nestgaten.

Donderdag 8 juli

10:00 uur : Ik bel Duine van de Grontmij om te zeggen dat de vogels het nest hebben verlaten. Hij zal actie nemen. Meteen

daarna Van Vegte gebeld bij de gemeente Loosdrecht en hem hetzelfde verhaal verteld.

Vrijdag 9 juli

Van de berg met verlaten oeverzwaluwnesten is slechts een klein hoopje over. Oeverzwaluwen zijn in de buurt niet meer te zien.

World Bird Watch '99 ook in Corversbos

In 1998 hebben we het en passant al eens gehad over het vervolg van ons telwerk. We waren ons ervan bewust dat het steeds moeilijker werd om de telpost in het Corversbos op de vertrouwde wijze te blijven bemannen. Door diverse omstandigheden heb ik jullie voor dit telseizoen nog niet kunnen polsen over jullie ideeën.

Om het een beetje goed te maken heb ik voor zaterdag 2 oktober een telmarathon op het oog. Op deze datum organiseert Vogelbescherming Nederland de World Bird Watch 1999 in het kader van hun 100-jarig jubileum. Er is een tellint gelegd tussen Zandvoort en Winterswijk en onze telpost vormt het 'Hart van Nederland'. Via mobiele telefonie zal een en ander nu beter verlopen dan tien jaar geleden. Vogelbescherming heeft zelfs plannen om het NOS-journaal op onze post te laten filmen. Nu alleen het weer nog. Dus alle berichten dat de VWG 't Gooi c.o. niet zou tellen ten spijt: wij doen mee met de World Bird Watch 1999! Dus zegt het voort!

Even wat feiten: Telling zaterdag 2 oktober 1999, weer of geen weer. Tijd 07.15-19.45 uur; je mag ook korter komen, als je maar een doos gezelligheid

meeneemt. We tellen alleen trekvogels (zoals gebruikelijk), mooie soorten ter plaatse worden apart genoteerd, dat kunnen we toch niet laten. We noteren alles zoals altijd per kwartier, inclusief het weer. De gegevens worden per uur opgevraagd door Vogelbescherming (zij bellen ons), zodat we tijdens het tellen ook zullen moeten rekenen. Voor de telling probeer ik zoveel mogelijk mensen te benaderen, gewoon zoals elk jaar voor de gezelligheid. De telposten om ons heen zijn ook zo goed als bezet.

En voor de fanatieken onder jullie: tellen mogen jullie natuurlijk altijd. Hoe meer gegevens we verzamelen, hoe heter. We kunnen proberen ook dit jaar weer een paar keer te tellen in het goede seizoen (half september-half november). Dan bespreken we zo snel mogelijk wat we volgend jaar doen. Ik denk erover een aantal data vast te stellen waarop we dan kunnen tellen; om toch het ritme erin te houden. Het is namelijk een fikse reeks die we tot nu toe hebben opgebouwd. Formulieren kunnen jullie indien nodig via mij krijgen. In ieder geval, tot 2 oktober!

FRED VAN KLAVEREN

In de vorige Korhaan (33 [3] 56) maakte Dick Jonkers melding van een broedgeval van ooievaars in ons werkgebied. Maar is het broedgeval geslaagd? In dit verhaal het antwoord op deze vraag.

Dick A. Jonkers

De ooievaars van Vreeland

Het ooievaarspaar bij Vreeland heeft flink zijn best gedaan. Na enkele weken broeden werd er vanaf ongeveer half mei af en aangevlogen om de jongen te voeren. In die periode zijn ook elders ooievaars waargenomen, tot bij het Naardermeer en Muiden toe. Dit moeten andere exemplaren zijn geweest. De foerageerafstand van een broedpaar bedraagt namelijk hemelsbreed hooguit enkele kilometers.

Toen de jongen groter waren en boven de rand van het nest te zien waren, bleken het er twee te zijn. Mogelijk zijn het er meer geweest, maar dat was niet na te gaan. Als er een jong dood gaat wordt dat soms over de rand gekieperd, al komt het ook voor dat de ooievaars zo'n dood exemplaar zelf opeten. Dit verschijnsel wordt cronismus genoemd naar de Griekse god Cronos die zijn kinderen na hun geboorte verslond.

Na de nodige vlieg oefeningen hebben de jongen het nest verlaten en houden zich samen met een of beide ouders in de aangrenzende Hoeker Polder en Polder Garsten op. Zij komen nog geregeld op het nest terug. Het is te hopen dat zij met hun soortgenoten op trek gaan en niet met de ouders blijven rondlummelen, want die zijn getroubleerd. Geregeld landt één van de twee op schuurtjes in Overmeer bij Nederhorst den Berg en komt zelfs in de open keukendeur bij de bewoners kijken of daar nog wat te halen is.

Soms zijn zij 's morgens vroeg om zes uur daar al te vinden. Allerlei voedsel wordt geaccepteerd tot aan pannenkoeken toe. (mededeling Herman van Rossum).

Hoewel geruchten de ronde doen dat er ook een broedpaar bij Breukeleveen/Tienhoven zou hebben gezeten, is dat niet waar. Uit de ooievaarsenquête, die ieder broedseizoen wordt gehouden, is gebleken dat de nestpaal bij de Breukelerveense kooi onbezet is gebleven. Er zijn ook geen meldingen uit de directe omgeving binnen gekomen. Wel heeft er een broed-

paar in Westbroek gehuisd. Het nest van dit paar bevindt zich op enkele kilometers afstand en ligt dicht bij het grote open foerageergebied dat zich in noordelijke richting uitstrekt. In de vorige bijdrage over de ooievaars is een foutje gesloten. In de kop had moeten staan dat het laatste broedgeval bij Vreeland dateerde uit 1943. Ons lid Jan Frencken vond in zijn kaartstelsel dat hij op 30 mei 1948 in Nigtevecht nog een nest met jongen had gezien. Dit broedgeval staat ook in ons boek "Vogels tussen Vecht en Eem" vermeld.

Ooievaars

Sinds 1997 wordt door het Vogelringstation het Gooi op het landgoed Oud-Naarden aan het Gooimeer ringonderzoek verricht. Het eerste halfjaar van 1999 is door de medewerkers van het ringstation weer heel wat werk verzet en zijn 664 vogels, verdeeld over 32 soorten, gevangen.

Ricardo van Dijk & Hanneke Sevink

Verslag ringpost Oud-Naarden over de eerste helft van 1999

Het eerste halfjaar is eigenlijk te verdelen in twee verschillende fasen, die van de CES- en van de niet-CES periode. CES staat voor Constant Effort Site. Dit is een project dat gecoördineerd wordt door het Vogeltrekstation in Heteren. Verdeeld over ongeveer veertig vaste locaties in Nederland worden ringprojecten uitgevoerd, waarbij de vogels met mistnetten worden gevangen. Deze mistnetten worden ieder jaar op precies dezelfde

plekken neergezet, zodat er na reeksen van jaren vergelijkingen tussen de resultaten van het aantal gevangen vogels kunnen worden gemaakt. De resultaten bieden een basis voor wetenschappelijke conclusies over bijvoorbeeld broedsucces, migratieroutes en overlevingskansen van vooral zangvogels. Het CES-project wordt tussen half april en half augustus uitgevoerd. Deze periode stelt de ringers in staat om zowel de

broedvogels uit de omgeving van de netten als de uitgevlogen jongen te kunnen ringen. Op Oud-Naarden zijn de CES-mistnetten vooral in de rietzone geplaatst.

Buiten de CES-periode wordt er op Oud Naarden ook gevangen, nu echter in een iets minder strikt regime. Er wordt in deze periode vooral gekeken naar de aanwezige vogelsoorten en de meest geschikte vangstrategie. Het aanbod aan rietvogels is immers zeer beperkt in de winter. Rietgors en baardmannetje kunnen dan in het riet gevangen worden, maar de vangresultaten zijn in vergelijking met de CES-periode mager.

De mistnetten worden daarom in deze periode vooral geplaatst bij struweel van bramenstruiken, vlier en wilg. Daarnaast wordt er een goed vangresultaat behaald met de hoge netten (circa zes meter hoog) die tussen de loofbomen opgesteld staan.

Winterperiode

De vangresultaten in de winterperiode op de ringpost kenmerken zich vooral door het grote aandeel van mezen en vinkachtigen. Op 10 januari werden er in totaal 78 vogels gevangen, waaronder 1 staartmees, 19 pimpelmezen en 27 koolmezen. Dit was echter een uitzonderlijk goede vangdag. Gemiddeld

Groene specht op de ringpost Oud-Naarden

Foto: Ricardo van Dijk

was het resultaat in de eerste drie maanden van het jaar ongeveer 40 vogels per vangdag. In de praktijk betekent het voor de medewerkers dat zij bij het uit de netten halen van de mezen nog wel eens op de tanden moeten bijten, want vooral koolmees en pimpelmees kunnen venijnig in je vingers happen als je ze uit de netten bevrijdt.

Het aantal terugvangsten is in de winterperiode vaak hoog, ongeveer vijftig procent van de gevangen vogels is al geringd. Hiervoor is een vrij simpele verklaring. De vogels (vooral mezen) zijn vaste gasten van het terrein. Je ringt ze de ene week, en vangt ze de andere week weer. Toch heeft dit telkens terugvangen van geringde vogels wel degelijk nut. In de broedperiode vangen we weinig van onze "wintergasten" terug, waaruit je kunt afleiden dat de koolmezen en pimpelmezen in de broedperiode zich in een ander gedeelte van het terrein bevinden (waarschijnlijk in de holten van bomen om te broeden). Koolmees en pimpelmees zijn echter ook trekvogels. Slechts de constatering dat je het gehele jaar door koolmezen en pimpelmezen kunt zien, maakt van deze soorten "jaargasten". Hiermee wordt ook de waarde van het ringonderzoek duidelijk. Uit de vangstresultaten van Oud-Naarden blijkt het terrein 's winters favoriet te zijn bij mezen, terwijl in de broedperiode de mezenpopulatie zich naar andere gebieden verspreidt.

CES-periode

Zoals eerder vermeld, begint de CES-periode half april. Voor de meeste soorten is het broed-

seizoen dan inmiddels begonnen. Daarnaast zijn er dan ook veel soorten teruggekeerd die in de winterperiode ontbreken. Rietvogels als kleine karekiet, en bosrietzanger worden met succes gevangen, maar ook bos- en struweelvogels als fitis, tjiftjaf, zwartkop en tuinfluiter worden regelmatig gevangen. Overigens kun je in de praktijk geen strikte scheiding maken tussen riet-, bos- en struweelvogels.

Overzicht vangstresultaten Oud Naarden
eerste halfjaar 1999 (23 ringdagen)

Soort	Ongeringd	Terug	Totaal
Groene specht	1	0	1
Fitis	29	11	40
Grote bonte specht	5	5	10
Tjiftjaf	23	7	30
Kleine bonte specht	1	0	1
Goudhaan	1	4	5
Boompieper	2	0	2
Glanskop	1	2	3
Winterkoning	6	6	12
Matkop	7	3	10
Heggemus	10	7	17
Kuifmees	4	0	4
Roodborst	30	12	42
Staartmees	4	2	6
Blauwborst	1	0	1
Pimpelmees	41	49	90
Merel	21	11	32
Koolmees	57	77	134
Zanglijster	1	0	1
Boomkruiper	4	1	5
Rietzanger	2	1	3
Boomklever	3	0	3
Bosrietzanger	5	2	7
Vink	11	0	11
Kleine karekiet	100	49	149
Keep	1	0	1
Tuinfluiter	6	4	10
Sijs	1	0	1
Grasmus	3	1	4
Putter	1	0	1
Zwartkop	19	5	24
Rietgors	2	1	3

Er worden regelmatig kleine karekieten in de struiken gevangen. Mezen vangen we ook in de rietzones. De krenten in de pap zijn de terugvangsten die je direct tot conclusies kunnen leiden. Zo worden er regelmatig vogels teruggevangen die een

jaar of twee jaar eerder op vrijwel dezelfde plek gevangen zijn. Het is dan een geruststellende gedachte dat de vogel geen enkele hinder van de aangebrachte ring heeft ondervonden en vanuit Afrika weer Oud-Naarden heeft weten te vinden. Doordat ringonderzoek inmiddels 100 jaar wordt uitgevoerd, kunnen conclusies worden getrokken over de maximale leeftijd die vogels onder natuurlijke omstandigheden kunnen bereiken. Het klinkt wellicht vreemd,

maar daarover is nog maar weinig bekend. Er zijn wel gegevens, maar die hebben meestal betrekking op vogels die in gevangenschap zijn gehouden. Bij het ringen wordt geprobeerd de leeftijd van de gevangen vogels vast te stellen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen vogels waarvan de leeftijd vaststaat en vogels waarvan dit niet is vast te stellen.

Onderscheiden worden vogels in het eerste kalenderjaar en vogels na het eerste kalenderjaar of volgroeid. De eerste categorie omvat vogels waaraan te zien is, dat zij in het jaar waarin zij gevangen zijn geboren zijn; de tweede categorie omvat vogels waarbij dat duidelijk niet het geval is. Als er twijfel is wordt de term volgroeid gehanteerd. Trekvogels verdwijnen na verloop van tijd uit het zicht van de waarnemer. Ook de migratieroute is een belangrijk doel van onder-

zoek. Dit eerste halfjaar hebben we viermaal een in België geringde vogel kunnen vangen. Zowel voor de medewerkers op Oud-Naarden, als de ringorganisatie in België zijn deze vangsten van groot belang.

Naarmate het broedseizoen vordert, zien we een verschuiving in de leeftijd van de gevangen vogels. De onervaren, pas uitgevlogen vogels worden nu vaak in de mistnetten aangetroffen. Daardoor is er nog sprake van waardevolle vangsten in juli en augustus. Zo zijn er onder andere jonge grauwe vliegenvanger, boomklever, rietzanger, heggenmus en boerenzwaluw gevangen.

Spechten

Een verhaal apart vormen de spechten die met een zekere regelmaat op Oud-Naarden worden gevangen. Doordat er sprake is van een landschap met oude loofbomen en naaldbomen, is er een ideale omgeving voor spechtensoorten aanwezig. De grote bonte specht is er een algemene broedvogel, maar ook de groene specht en de kleine bonte specht broeden op het terrein. Verder laat de zwarte specht regelmatig zijn geluid horen. In 1998 is er zelfs bijna een draaihals gevangen, maar deze vloog helaas niet in het net. De grote bonte specht is dit eerste halfjaar diverse keren in het net aangetroffen, het is echter dit jaar ook gelukt om een kleine bonte specht en een groene specht te ringen.

Conclusies

Er is gedurende het seizoen een duidelijke verschuiving van soorten in de vangresultaten waar te nemen. In de eerste drie maanden zijn het vooral mezen die de toon aangeven, de volgende drie maanden vooral rietvogels (mede dankzij CES-project) en soorten als tijftjaf, fitis en zwartkop. Door de gunstige ligging van het terrein is de variatie aan soorten die gevangen wordt opmerkelijk hoog. In de broedperiode "missen" we echter ook een aantal soorten, die

Jonge grauwe vliegenvanger op de ringpost

Foto: Ricardo van Dijk

men normaliter wel in de rietzones zou verwachten. Blauwborst, baardmanneletje, sprinkhaanzanger en snor zijn schaars. Kleine karekiet en bosrietzanger worden regelmatig gevangen.

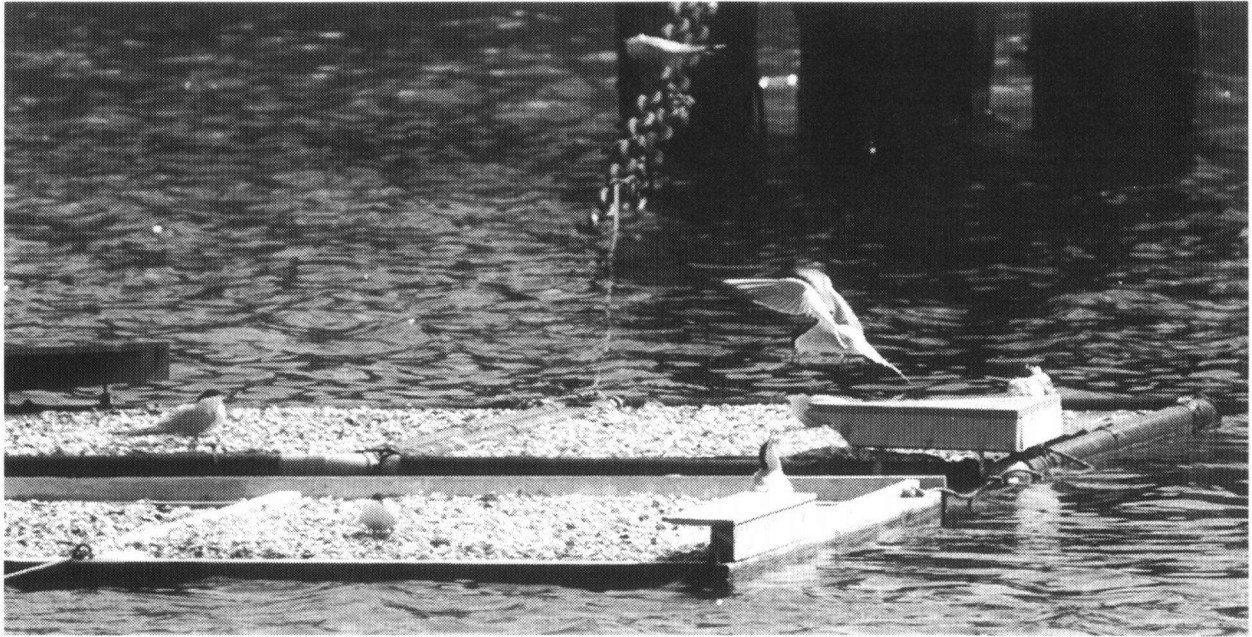
Jonge, net uitgevlogen vogels zorgen voor een waardevolle aanvulling op de verscheidenheid aan soorten die gevangen wordt. Deze jonge vogels zullen we veel kunnen ringen in het begin van het tweede halfjaar op de ringpost Oud-Naarden. De ringpost Oud-Naarden draait geheel op de inzet van vrijwilligers, die zich wekelijks in alle

vroegte als ringer of helper inzetten om de netten op te zetten, af te breken, te meten, wegen, de vogels uit de netten te halen of van een ring te voorzien en de verzamelde gegevens te verwerken. Dit verslag is dus mede mogelijk gemaakt door de hulp van Daan Buitenhuis, Ricardo van Dijk, Anco Driessen, Martin Hornsveld, Dick Jonkers, Frans Leurs, Rob Leurs, Gerard Mijnhout, Anne Mulder, Bob van Poelgeest, Marijn Prins, Harry de Rooy, Hanneke Sevink en Frank van de Weijer.

Gezocht: een projecteur voor lezingavonden

Tijdens de maandelijkse lezingavonden zullen we er aan moeten wennen dat een vertrouwd gezicht achter de projector is verdwenen. Yves Vogel heeft enkele maanden geleden aangegeven te zullen stoppen met het verzorgen van de projectie bij de ledenavonden. Yves heeft dit werk onafgebroken jarenlang trouw gedaan. Met grote inzet zorgde hij er altijd voor dat wij konden genieten van de scherpst mogelijke plaatjes en als er eens een dia vast bleef zitten dan wist Yves dat altijd

met een onverstoorbare rust snel te verhelpen. Tijdens de lezingavond op 22 april 1999 werd hij dan ook terecht bedankt voor zijn enorme inzet en daarbij natuurlijk ook een beetje in het zonnetje gezet. Helaas is het bestuur er tot op heden niet in geslaagd een opvolger voor hem te vinden en wij zoeken dus een of meer personen die dit werk wel zouden willen voortzetten. Wie belangstelling heeft om dit te gaan doen kan zich aanmelden bij de voorzitter of bij Simon Visser.

Visdieven bij een kunstmatig broedvlot

Foto: B. Schrieken

Hulp gevraagd bij bescherming van visdieven in het Gooi

Visdieven broeden graag op kale stukjes. Het maakt niet zoveel uit waar, als er maar geen opgaande elementen aanwezig zijn, want visdieven willen het gevaar van verre zien aankomen. In Engeland is een positieve ervaring opgedaan met speciaal ontworpen vloten. Landschapsbeheer Noord-Holland heeft in het kader van het soortbeschermingsbeleid van de provincie, waar de visdief één van de aandachtsoorten is, een aantal experimentele visdiefvloten gemaakt. De firma Wavin stelde hiervoor een kunststof buis ter beschikking. De Ankeveense plassen op het terrein van Natuurmonumenten is één van de plaatsen waar Landschapsbeheer Noord-Holland de vloten op bruikbaarheid heeft getest. Landschapsbeheer Noord-Holland speelt met het idee het experiment volgend jaar te herhalen en zoekt enthousiaste men-

sen, die bereid zijn een rol te spelen in het beheer van deze vloten. De vloten worden na het broedseizoen opgeslagen. Op basis van de ervaring van dit jaar zijn er reeds ideeën tot verbetering. Het volgende broedseizoen is het de bedoeling de vloten weer op één of meerdere plekken uit te leggen. De ontwikkelingen worden tijdens het broedseizoen gecon-

troleerd. Wellicht zijn er ook andere locaties tussen de Eem en de Vecht aantrekkelijk. Kortom, wie vindt het leuk om op een of andere wijze bij dit project actief betrokken te zijn? Neem dan contact op met

- Landschapsbeheer Noord-Holland, tel.: 023-5143080, of
- B. Schrieken (projectleider) tel.: 0223-623728, of
- J. Harder, tel.: 035-6937858.

DE ZANGLIJSTER

*De lijster fluit
een heel mooi wijsje,
wat zijn vader
ook al float.
Steeds op zoek
naar een nieuw meisje,
van het dak
of uit de goot.*

*'t Is het deuntje
van die mannen,
dat als je luistert
je verwent.
Je wordt helemaal ontspannen,
voor hen een fluitje
van een cent.*

PAUL VOLKERSZ

Eind augustus werd een driedaags "Top of Holland Vogel Festival" gehouden in het Nationale Park Lauwersmeer (27, 28 en 29/8/1999). Ook leden van onze vogelwerkgroep waren present.

Simon en Anneke Visser

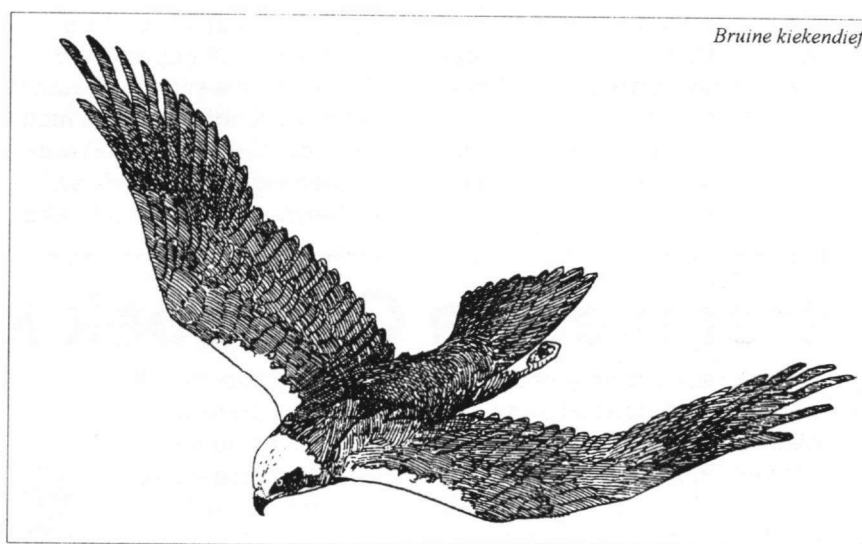
Vogelfestival bij Lauwersmeer was beslist de moeite waard

Het was de eerste keer dat deze manifestatie plaatsvond. In Engeland vinden dergelijke groots opgezette manifestaties jaarlijks plaats. Sommige andere landen, bijvoorbeeld Israël, kennen ook vogelfestivals. Het is prijzenswaardig dat in ons land nu ook dit initiatief wordt genomen. De landelijke radio en pers besteedden er goede aandacht aan. Het NRC-Handelsblad wijdde er zelfs een hele pagina aan op de dag voor het begin van het festival.

Het festival vond plaats op een grasland in het oostelijke Lauwersmeergebied. Een kleurrijk tentenkamp, wapperende vlaggen en vrolijke wimpels van festival en sponsors trokken van ver de aandacht. Boven het terrein vlogen fregatvogels in de vorm van vliegers.

Centraal stond de receptietent waar je een mooi uitgevoerd programmainformatieboekje kreeg en kon boeken voor excursies en workshops. De opbrengst van de loten die te koop waren was bestemd voor de Werkgroep Roofvogels Nederland en een nieuw op te richten Ganzenvolgstation in Oostmahorn.

Een reusachtig grote blauwe tent trok direct onze aandacht. Het was de plaats van de commerciële tentoonstelling. Een bonte markt. In verschillende stands waren alle bekende merken verrekijkers en

Bruine kiekendief

telescopen met toebehoren te bekijken en te vergelijken. Maar ook out-door kleding, toegesneden op de vogelaar, was te koop. Heel interessant was de grote en gevarieerde collectie boeken, waarbij zelfs antiquarische vogelboeken. De keuze op het gebied van vogelreizen was groot.

Deze bonte gezellige markt werd gelardeerd met exposities van het werk van natuurfotografen. Bovendien was er een aparte tent waar in de loop van de dagen de verschillende reisorganisaties shows gaven. Sovon en Staatsbosbeheer waren prominent aanwezig. Jammer dat Natuurmonumenten en Vogelbescherming afwezig waren. Een aparte plaats had het jubilerende vogelasiel Fügelpits

uit Friesland en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Aan de overzijde van het terrein was de culturele tent. Beeldende kunstenaars en fotografen toonden daar hun werk. Ik werd bijzonder getroffen door de bronzen vogelbeelden van Jikke Jager en de aquarellen van Peter Partington (Engeland), Amir Batabon (Israël) en Erik van Ommen (Groningen). Desgewenst waren kunstwerken te koop. Zondag zou er een veiling van kunstwerken plaats vinden waarvan de opbrengst wordt besteed aan de uitgave van een kinderboek over de wespendif.

Na dit oriënterende rondje over het terrein richtten we ons op het eigenlijke vogelprogramma.

Je kon wandel- en vaarexcursies boeken. Wij kozen voor een vaarexcursie op het Lauwersmeer. Per bus werden we naar Zoutkamp gebracht voor een anderhalf uur durende vaartocht. Hoewel eind augustus geen optimale tijd voor vogelen is, zagen we veel dat de moeite van de reis waard was. Dichtbij een jagende bruine kiekendief boven het riet. Veel pijlstaarteenden in eclipskleed. Verder groepen lepelaars en zelfs een grote zilverreiger. Vanuit de bus die ons terugbracht naar het festivalterrein zagen we nog een blauwe kiekendief jagend boven de akkers.

Dagelijks waren er ochtend- en middaglezingen in een speciale tent met sprekers uit ons eigen

land, maar ook uit Engeland, Zweden en Israel. Slechts een greep uit het gebodene was mogelijk. We waren maar één dag gegaan en moesten dus een beperkte keus maken. Het verdient zeker overweging om aan het hele driedaagse festival deel te nemen.

Bijzonder geboeid was ik door de lezing van Ben Koks. Hij sprak over de vogels van het open cultuurlandschap. In het bijzonder over de ontwikkeling van de braakliggende akkers in oost Groningen. De grauwe kiekendief heeft geprofiteerd van die nieuwe situatie. Essentieel is, de landbouwers te motiveren tot medewerking. Er waren prachtige dia's die helaas niet helemaal tot hun recht kwa-

men vanwege de onvoldoende verduistering in de tent. Verder wil ik alleen nog noemen de lezingen van Stephen Moss, de presentator van de BBC natuurdocumentaires.

Last but not least waren er workshops georganiseerd door de fotografen en beeldend kunstenaars die meewerkten aan de exposities. Je kon het veld in om onder ervaren leiding te schetsen en te aquarelleren of te fotograferen. Tekenend en schilderend moet je alle tijd nemen om de vogels in alle opzichten grondig te observeren. Het is een uitdaging om vorm, kleur én gedrag karakteristiek uit te beelden.

Het nieuwe Gooiboek komt er aan

Met veel energie en enthousiasme wordt gewerkt aan het nieuwe boek van de Vrienden van het Gooi. De titel: Het Gooi Leeft, vroeger, nu en straks dekt de lading geheel. Goed geschreven hoofdstukken op vele gebieden met mooi illustratiemateriaal staan borg voor een boek dat een mooi bezit zal zijn voor ieder die het Gooi een warm hart toedraagt- en wie doet dat niet?

Dat het boek zich al in een grote belangstelling mag verheugen, blijkt wel uit het feit dat er ruim 70 bijdragen aan de schrijfwedstrijd met verhalen over het Gooi zijn ingediend. Van de drie prijswinnaars worden de bijdragen als hoofdstukken in het boek opgenomen.

Een greep uit de inhoud. In de twintig hoofdstukken komen onder meer de volgende aspecten aan de orde: Ontstaan van het Gooselandschap; Gooselandschap; natuurbeheer; flora en fauna; de Erfgooiers; krijgsgewoel en soldatenvolk, schilders, schrij-

vers en architecten in het Gooi, handel en industrie; bestuurlijk Gooi; de media en tot slot een toekomstvisie. Elk hoofdstuk bevat veel afbeeldingen, waardoor een fraai lees- en kijkboek ontstaat.

Het boek krijgt het formaat A4 en wordt full-colour uitgevoerd. Verder wordt het boek voorzien van een harde band (genaaid & gebonden). Het aantal pagina's bedraagt ± 175. De vastgestelde verkoopprijs is f 42,50. De verschijningsdatum is oktober 1999. Een mooie gelegenheid dus om het als relatie- of sinterklaasgeschenk aan te schaffen.

U kunt het boek "Het Gooi Leeft" bestellen door het bedrag over te maken op rekeningnr: 94 21 88 209 t.n.v. Penning-

Het Gooi leeft *vroeger, nu en straks*

VERENIGING VAN VRIENDEN VAN HET GOOI
STRENGHOLT

meester van de Vereniging Vrienden van het Gooi in Huisen. Vermeld het gewenste aantal exemplaren op uw betalingsopdracht.

FRANK VAN NOMEN

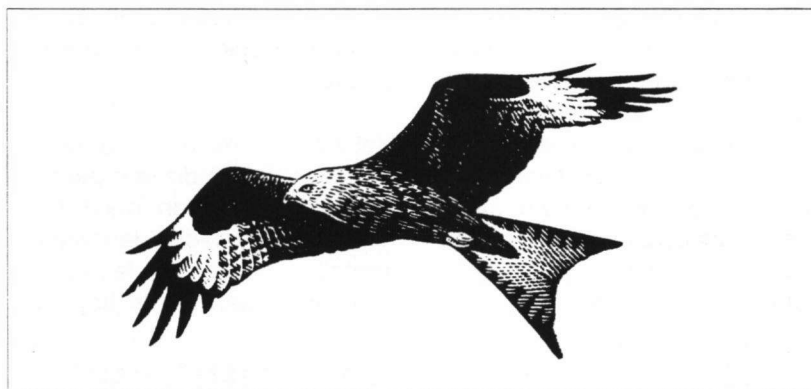
Tallose natuurliefhebbers, en onder hen zeer zeker de vogelaars pur sang, zijn sinds het doorroesten van het ijzeren gordijn gaan kijken naar de geheimen die de natuur in het voormalige oostblok (nog) te bieden heeft. Ons lid Paul van der Poel doet verslag van een vogelexcursie bij Leipzig.

Paul van der Poel

Leipzig: stad voor vogelaars

Vanwege mijn werk ben ik nog wel eens in het buitenland. Tijdens zo'n dienstreis, zoals dat bij de overheid heet, probeer ik ook altijd wat tijd te vinden in de vroege ochtend om wat van de vogelwereld ter plaatse te zien. Dit jaar bezocht ik een congres in Leipzig. Toevallig zag Loes een geknakte stadskaart 1:15.000 in de uitverkoop. Het leek er op dat Leipzig bestaat uit een samensmetsel van aan elkaar gegroeide kernen met allerlei dorpen eromheen in agrarisch gebied.

Nadat ik de ligging van hotel en congressalen had opgezocht, begon ik - kaartenfreak die ik nu eenmaal ben - te zoeken naar interessante details zoals "groen en blauw". Het viel op dat er veel waterlopen waren met hier en daar aanduidingen van moerassige gebieden en meertjes. De bosgebieden stonden voornamelijk aangegeven langs de riviertjes Weisse Elster, Luppe en Nahle. Deze bossen en bosjes hadden veelal namen

Rode wouw

Tekening: Ronald Sinoo

die eindigden op "aue". Pas later realiseerde ik me dat dit het Duits is voor "ooi". Aangezien er op enkele plaatsen op de kaart de vermelding "NSG" (Naturschutzgebiet) voorkwam, stond voor mij vast dat ik moest proberen het gebied ten westen van Leipzig eens te verkennen. Op 28 mei deed die gelegenheid zich voor. Mijn verwachtingen waren redelijk hoog gespannen, omdat ik in de voorgaande dagen in het smalle park midden in het bruisende centrum nachtegalen, braamsluipers, spotvogels en gekraagde roodstaarten had gezien. Bij het station kon ik een fiets huren en om half tien had ik de ergste drukte van de stad achter me gelaten en het brede Elsterbecken bereikt, een gekanaliseerd water, waarin meerdere stromen samenvloeien. Na een paar honderd meter splitste het bekken zich in de drie eerder genoemde riviertjes.

De Luppe is op zich geen spectaculaire rivier, ingebed tussen dijken waarover smalle fietspaden lopen. De bossen en bossages er langs en de smalle, bloemrijke uiterwaarden zijn echter zeer fraai. Al snel buiten de stad nam het aantal soorten toe. De nachtegalen en spotvogels waren niet meer te tellen en de eerste koekoeken en wiewalen lieten zich horen. Toen ik op gegeven ogenblik stopte, omdat een boomvalk boven mijn hoofd uit een es vloog en op libellen ging jagen, liet een zwarte specht zijn zitroep horen op nog geen 25 meter afstand. De volgende kilometers boden zoveel roepende en overvliegende wiewalen, dat je zou denken dat het kolonies betrof. Van de roofvogels waren, naast de boomvalk, de torenvalk, buizerd, sperwer, havik, rode wouw en zwarte wouw present. Bij de zwarte wouw had ik het geluk, dat ik stopte voor de ken-

Boomvalk

merkende klagende en "stotterende" roep. Op gegeven ogenblik kwam er antwoord; aangezien dit van één plaats kwam ging ik er op af en vond derhalve het nest in de Burgaue. Eenmaal trof ik een foeragerende ooievaar in een weiland, die bleek te broeden in het nabij gelegen dorpje Lützschena.

In de omgeving van het verste punt heb ik geruime tijd rondgestruind bij de Domwiese, het Herrnholz en het Verschlossenes Holz langs de Alte Luppe. Dit gebied heeft natte ooibossen, weilanden, moerassige stukken en meertjes. Hier trof ik onder andere soorten aan als grauwe klauwier en sperwergrasmus. Helaas was de beschikbare tijd beperkt en moest

ik in rap tempo terug. Dit deed ik aan de andere kant van de Luppe, waarbij ik een deel door de ooibossen reed. Iedere stop leverde behalve vogels diverse muggenbeten op. De mooiste waarneming was een middelste bonte specht op nog geen vier meter afstand.

Zo kwam een eind aan een prachtige voorjaarsdag. Misschien is dit gebied niet een topper voor iemand die liefst zoveel mogelijk zeldzaamheden in een klein gebied bij elkaar wil aantreffen.

Het zijn voor mij niet altijd de zeldzaamheden die een gebied aantrekkelijk maken, maar de rijkdom aan verscheidenheid en aantallen van flora en fauna in een aangenaam landschap. Op

Wielewaal

zich heb ik maar een postzegel bezocht van het album. Het geeft mij echter het vermoeden dat er nog veel meer van dit soort interessante gebieden in Oost-Duitsland moeten zijn, die in aanmerking komen om eens grondig doorkruist te worden.

DE KOPERWIEK

De koperwiek is een lijsterachtige uit het hoge noorden, die hier de winter komt doorbrengen. De naam koperwiek zegt het al, de flanken en de ondervleugeldekveren zijn koperkleurig.

Heel wat jaren geleden heb ik meegedaan aan koperwiek-tellingen, opgezet door de Vogelwerkgroep Haarlem. De bedoeling was om bij zeer grote trek van deze vogels het aantal overtrekkende koperwieken in de avond te tellen. Het aantal trekroepen per vijf minuten werd geteld en daaruit kon men de grootte van de trek taxeren. De vogels lieten bij het overvliegen een "srieuw" of "kwek" horen. Waren er meer dan zestig roepen per vijf minuten dan was de trek enorm. Dikwijls vielen de toppen op 23 en 24 oktober. Trekvogels houden rekening met de windrichting als ze op trek zijn. Bij "hoge" wind, dat is noordoostelijk of oostelijk, kwa-

men de vogels hoog over. Bij "lage" wind, dat is zuid, zuidoost of zuidwest en betekent tegenwind, dan vliegen de vogels laag.

Op een avond waren veel "srieuw" en "kwek" geluiden in de lucht en er stond een hoge wind, meewind dus en massaal

Koperwiek

Tekening: Jos Zwarts

kwamen de koperwieken over. Op een krukje gezeten in het donker met een brandende zaklantaren tussen mijn knieën geklemd, zat ik het aantal trekroepen in een notitieboekje op te schrijven. Opeens verschenen er twee heren op het pad, die de weg waren kwijt geraakt en om inlichtingen wilden vragen. Op weg naar de voordeur kwamen ze mij tegen. Beleefd vroegen ze naar de weg. Na ze ingelicht te hebben vond ik het evenwel nodig de heren een verklaring te geven voor mijn merkwaardig gedrag. "Ik zit naar vogels te luisteren", maakte ik duidelijk. Het was de heren helemaal niet duidelijk. Met bekwame spoed verlieten ze het erf om bij het hek in een daverend gelach uit te barsten. "Die ziet ze vliegen", hoorde ik nog zeggen. Nee, vliegen zag ik ze niet, horen deed ik ze wel.

CARLA HOLZENSPIES

De Korhaan, Jrg.33, Nr.4

Zorgen over de zwaluwen

Huiszwaluw

Ieder jaar is het weer hetzelfde. Wat zijn we trots op onze huiszwaluwnesten onder de dak-

rand. Anderhalve meter van mijn bed hoor ik ze weer pruttelen, aan en op het nest. Een heerlijk geluid, het is weer voorjaar en het is ze opnieuw gelukt vanuit hun overwinteringsgebied in Afrika en ongedeed over voor hen gevaarlijke landen te vliegen. Opnieuw kozen zij ons huis in Loosdrecht uit om een volgend broedsel groot te brengen. Maar dan, na drie weken al als hun jongen op het punt van uitvliegen staan, dan zul je het hebben. Gierzwaluwen! Ze stormen langs het

huis, duiken op het nest, gaan er zelfs inzitten waarbij de lange vleugelpunten naar buiten ste-

ken. De jongen worden gewoon uit het nest gegooid. Moordenaars zijn het! We bellen de dierenambulance. Op de grond liggen twee jonge huiszwaluwen. De ambulance komt echt en de jongen gaan in een doos.

Hebben andere lezers dat ook wel eens meegemaakt? Volgens Dick Jonkers zijn het gierzwaluwen die nog steeds geen broedplaats hebben kunnen vinden of exemplaren die vast voor het volgend jaar op zoek zijn. Volgend jaar proberen we twee gierzwaluwnestkasten in de buurt te hangen en hopen dat dit bloedstollende drama zich niet nog een keer afspeelt.

HANS VALETON

Kalender van Het Vogeljaar is er weer

De veertiendaagse Vogelkalender van de stichting Het Vogeljaar is weer verkrijgbaar. De opnamen voor de kalender 2000 zijn gemaakt door Frans van Boxtel, Bennie van den Brink, Frits van Daalen, Harry Floet, Philip Friskorn, Jan van Holten, Gerard de Hoog, Jaap Hoogenboom, Arie de Knijff, Erwin van Laar, Flip de Nooyer, Chris Schenk, Wim Smeets en Jaap Stolk. De originele teksten bij de foto's zijn geschreven door Rob Kole, Henk Lichtenbeld en Jaap Taapken en de Franstalige versie is geschreven door Roger Arnhem.

Een steeds groter aantal liefhebbers verzamelt de kalenders, om daarna enkele jaargangen tezamen te laten inbinden. De volgende vijftiengint vogels-

oorten zijn dit jaar opgenomen: Kleine alk, heggemus, velduil, wintertaling, ivormmeeuw, sijs, staartmees, rietzanger, fuut, porseleinhoen, grote karekiet, scholekster, strandplevier, holenduif, wespendif, griel, kuifkoekoek, breedbekstrandloper, grauwe franjepoot, bokje, ijseend, grote bonte specht, Vlaamse gaai, kortbekzeekoet en vink.

Met de uitgave van deze traditionele vogelkalender beoogt de Stichting Het Vogeljaar in de eerste plaats de kennis van en de interesse voor de bij ons voorkomende vogelsoorten te bevorderen en tegelijkertijd de vogelfotografie te stimuleren en meer bekendheid te geven.

U kunt de Nederlandse uitgave van de Vogelkalender 2000 be-

stellen door overschrijving van f 15,- op postrekening 4325 ten name van de penningmeester van het Kalenderfonds, Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel, Nederland, (073) 599 19 67. U ontvangt dan de kalender tijdig franco thuis.

Kuiškoekoek

Albino huismus in Loosdrecht.

Foto: Kees Alten

James, de kauw

Afgelopen zomer deed James zijn intrede in mijn vogelfamilie. Een van onze leden van de vogelwerkgroep vond hem in zijn tuin, zelig in een hoekje gekropen. Best was de vogel er niet aan toe. Onrustig keek hij telkens alle kanten op, alsof er gevaar dreigde. Zijn uiterlijk bewees dat die vrees niet ongegrond was. Hij was slechts 'gekleed' in staart- en vleugelpennen. Kaal als een neet, een echte nudist! Vermoedelijk voldeed hij niet aan de eisen die kauwenouders aan hun jongen stellen. Berooid werd hij op straat gezet.

Stinken deed hij ook, maar daar hadden zijn ouders geen weet van. Slechts enkele vogelsoorten hebben reukepitheel en kunnen ruiken. Voeren, antibioticum toedienen en de c.v. op 21 graden zetten waren de eerste handelingen die verricht werden. Dit laatste om longontsteking te voorkomen. Van boven gezien was duidelijk door de huid heen te zien hoe de anatomie van de vleugels in elkaar zat. Aan beide zijden van zijn kale gierenkopje was een groot gat te zien: zijn oor-

openingen. Geleidelijk begon de veergroei op gang te komen. Eerst de rug, toen de buik en vervolgens de hals. Op zijn gierenkopje komen nu stekelige veerkokers te voorschijn. Net een punkkapsel!

De stank heeft plaats gemaakt voor de 'geijkte' kauwengeur. Bouillon met citroen. Vogels hebben meestal specifieke geuren. Roofvogels ruiken naar nieuwe schoenen. Meeuwen verspreiden een zoetige lucht. Verandert die geur, dan maakt de vogel wat. Gebrek aan voedsel is vast te stellen aan de geur, die ontstaat aan de nekzijde. Doet aan verlepte seringen in een vaas denken. Een uur lang om de circa 8 minuten voeren kan de lucht doen verdwijnen. Zoniet, dan is de vogel ten dode opgeschreven. Alleen een scherp reukvermogen kan de luchtjes waarnemen. Intussen vertoont James gedragingen zoals trillen met de staart en vleugels. Dit duidt erop, dat James.... een vrouwtje is! Maar ja, what's in a name!

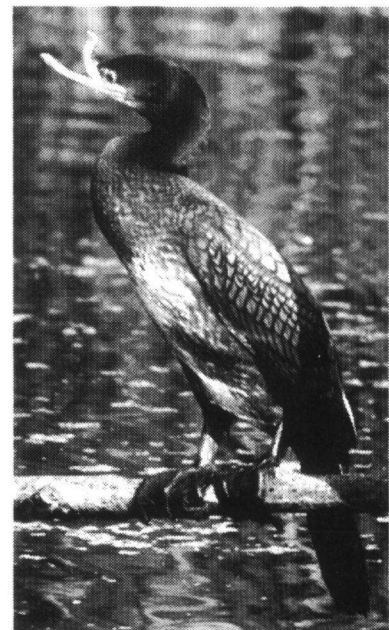
CARLA HOLZENSPIES

Vreemde vogels in het Gooi

De redactie ontving (met dank!) twee foto's van vreemde vogels, die in ons werkgebied werden gesignaleerd.

Kees en Elly Alten zagen vanaf 8 juni een albino huismus scharrelen rond hun woning aan de Jhr. Van Sypesteinlaan in Loosdrecht.

De juveniele aalscholver met een openstaande bovensnavel werd dit voorjaar door Robbert Hijdra en Peter Pardoën gezien in de aalscholverkolonie in het Naardermeer. Of het hier gaat om een genetisch bepaalde afwijking of een gebroken bovensnavel is niet duidelijk. Zolang de vogel gevoed werd door de ouders op het nest was er niets aan de hand. Na die periode wordt de overlevingskans voor deze vogel klein.

Aalscholver met misvormde snavel.

Foto: Peter Pardoën.

Programma

Zaterdag 9 oktober: U bent bij deze uitgenodigd om mee te werken aan het onderhoud van de observatiehut bij het Laarder Wasmeer en het herstel van de aldaar geplaatste rietmatten. Vanaf 9 uur bent u welkom en ergens tussen 12 en 1 uur stoppen we ermee. Voor koffie wordt gezorgd! Ingang: Meerweg, Hilversum.

Zaterdag 16 oktober: Natuur- en Milieumanifestatie
De Stichting Coördinatie NME Gooi en Vechtstreek presenteert zich van 10.30-16.00 uur in De Zanderij van het Goois Natuurreservaat tussen Hilversum en Bussum.
Alle informatie over natuur en milieu in Gooi en Vechtstreek door gemeenten, nutsbedrijven, onderwijs, vrijwilligers- en beroepsorganisaties.

Zondag 24 oktober: Ochtend-wandelexcursie naar het Tienhovens kanaal o.l.v. Adrie Vermeule en Bertus van den Brink. Vertrek om 8.00 uur vanaf de parkeerplaats tegenover het vliegveld Hilversum.

Donderdag 28 oktober: Lezing door de heer S. Bijlsma over gieren in Spanje.
Simon Bijlsma is bioloog met speciale kundigheid op het gebied van de ecologie. Verder is hij freelance natuurfotograaf. Hij heeft enige tijd in Spanje gewoond. Met name zullen de aasgier, monniksgier en valse gier getoond worden. Vergelijkenderwijs zal een uitstapje naar Afrika worden gemaakt. Daar neemt de oorgier de niche van de monniksgier in. Behalve gieren komen ook enkele andere vogels van de Extramadura aan de orde. (Dit is de uitgestelde lezing van april j.l.)
De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 6 november: Dag-wandelexcursie naar Voorne's Duin en de Maasvlakte. Vertrek om 8.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Vooraf aanmelden bij Joke van Velsen.

Zondag 21 november: Ochtend-wandelexcursie Loenderveense plassen o.l.v. Jan van Bergeijk. Dit is een excursie op het terrein van de Amsterdamse Waterleiding. Warme kleding en stevige wandelschoenen aanbevolen. Vertrek om 8.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Donderdag 25 november: Lezing door de heer A.A. Blok over de vogel van het jaar, de blauwe reiger.
Alfred Blok is bioloog en expert op het gebied van de blauwe reiger. Hij heeft recent een foto-tentoonstelling gemaakt die momenteel rondreist door Nederland (o.a. Spaarnewoude, Amsterdam Bos).
De veldkenmerken van de blauwe reiger zullen uitvoerig besproken worden. Verder komt het voortplantingsgedrag en de aanpassing aan de menselijke omgeving aan de orde.
Deze lezing is ook toegankelijk voor niet-leden. Introducees zijn welkom.
De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 11 december: Flinke ochtendwandeling (een halve dag!) Nieuwe Keverdijkse Polder/ Hilversumse Bovenmeent o.l.v. Johan van Galen Last. Dit is een wandeling van ongeveer 5 uur. Laarzen zijn noodzakelijk. Vertrek om 9.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Zondag 9 januari: Ochtend-wandelexcursie Bergse Pad/Dammerkade te Ankeveen o.l.v. Guus Proost en Jeanette de Dreu. Stevige schoenen of laarzen zijn nodig. Vertrek om 8.30 uur vanaf het parkeerterrein van de R.K. kerk te Ankeveen.

Zaterdag 22 januari: Ochtend-wandelexcursie 's-Gravelandse Landgoederen Gooilust, Schoonoord en Hilverbeek o.l.v. Fred van Klaveren en Yolande Bosman. Vertrek om 9.00 uur vanaf landgoed Gooilust in 's-Graveland.

Zondag 6 februari: Auto-dagexcursie naar de Oostvaardersplassen o.l.v. Ricardo van Dijk en Bertus v.d. Brink. Vertrek om 8.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Zaterdag 19 februari: Ochtend-wandelexcursie Landgoed Oud Naarden en omgeving o.l.v. Rob van Maanen en Anco Driessen. Vertrek om 8.00 uur vanaf de parkeerplaats van recreatiepark Oud-Valkeveen.

Zondag 5 maart: Ochtend-wandelexcursie naar einde Gooi o.l.v. Marijn Prins en Jan Terlouw. Vertrek om 7.30 uur vanaf de parkeerplaats tegenover vliegveld Hilversum.

Zaterdag 18 maart: Ochtend-fietsexcursie Eempolders o.l.v. Roel Zijlstra en Piet Spoorenberg. Vertrek om 7.00 uur vanaf het nieuwe Gemeentehuis in Eemnes.

Zondag 2 april: Excursie o.l.v. Frank v.d. Weijer, Bertus v.d. Brink, Jeanette de Dreu, Dick Jonkers. Details volgen.

Vrijdag, Zaterdag, Zondag 12-13-14 mei: Zelfverzorgings-kampeerweekend Zuid Limburg. We kamperen op de camping Oosterberg in Epen.

Zondag 28 mei: Ochtend-vaarexcursie Naardermeer o.l.v. Johan van Galen last. Vertrek om 4.30 uur vanaf De Visserij aan de Meerkade. Schriftelijk opgeven bij Joke van Velsen verplicht. Max. aantal deelnemers: 30. De kosten bedragen f 15,-. Een anti-muggenmiddeltje meenemen is raadzaam.

Zondag 9 Juli: Dag-fietsexcursie door het Gooi o.l.v. Roel Zijlstra, Marijn Prins en Jeanette de Dreu. Vertrek om 6.00 uur vanaf Anna's Hoeve in Hilversum.

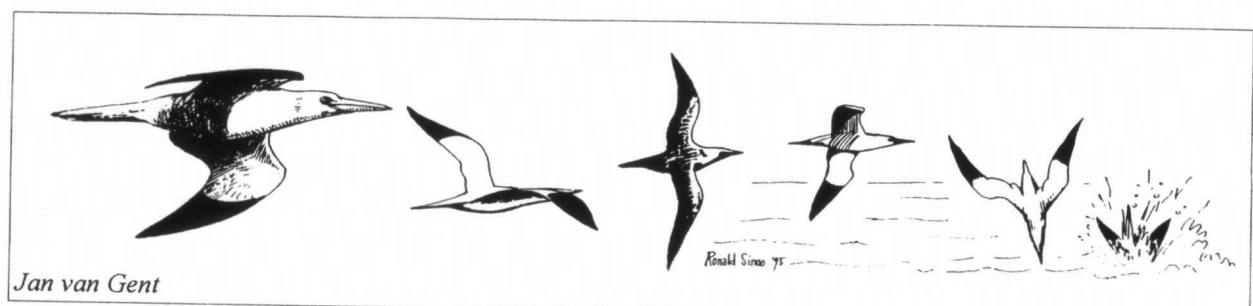
22-23-24 september: Najaarsweekend Ameland.

Excursies **binnen** ons werkgebied vertrekken altijd vanaf de plaats waar de excursie wordt gehouden. Bij excursies **buiten** ons werkgebied wordt steeds vertrokken vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Mocht u willen deelnemen aan een bepaalde excursie **binnen** ons werkgebied, maar ondervindt u problemen met het bereiken van de plaats van samenkomst omdat u b.v. niet over eigen vervoer beschikt, schrijf dan een briefje aan Joke van Velsen (adres achter in de Korhaan). Geprobeerd zal dan worden een passende oplossing voor u te vinden.

Deelnemers aan de excursies wordt dringend verzocht om bij alle excursies **voor** de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

Bij afmelding tot een week van tevoren bij weekends en excursies waarvoor betaald moet worden, worden administratiekosten in rekening gebracht. Als u later afmeldt wordt maximaal 50% terugbetaald.

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenootleden van de VWG. U wordt dringend verzocht naar deze excursies geen **kleine kinderen** en geen **honden** mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

Ontvangen Literatuur

Samenstelling: Linda Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.

Boomblad, IBN-DLO, jrg 11 no 3, juni 1999.

De Dompfoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jrg 33 no 2, juni 1999:
De kerkuil in de Vijfheerenlanden.

Dutch Birding, Dutch Birding Association, jrg 21 no 3, 1999: Identification of juvenile and immature Baltic gulls (Baltische mantelmeeuw) - Aspects of breeding habitat and behaviour in wallcreeper (rotskruiper).
Idem, jrg 21 no 2, 1999: Rare birds in the Netherlands in 1997 - Invasion of two-barred crossbills (witbandkruisbek) in the Netherlands and Europe in 1997/98, with notes on identification, vocalizations and ecology.

Ficedula, Tijdschrift van Twentse VWG, jrg 28 no 2, juni 1999.

De Gierzwaluw, VWG Amsterdam, jrg 37 no 2, juni 1999.

De Grauwe Gans, St. Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland, jrg 15 no 2, 1999: Avifauna Zuid- Flevoland maart t/m juni 1999.

IJsselmeer berichten, vereniging tot behoud van het IJsselmeer, no 2, juni 1999.

De Kleft, vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek', jrg 23 no 2, 1999: Gierzwaluwen terug in de Zaanstreek - Eerste resultaten van het nijlganzenonderzoek.

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempen, jrg 27 no 3, juli 1999.

Knipselkrant, Stichting Kritisch Fauna-beheer, jrg 23 no 3, juli 1999: Een verblijfsvergunning voor de zeearend.
Idem, jrg 23 no 2, juni 1999.

De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 42 no 3, juni 1999: Het wel en wee van zeldzame broedvogels en kolonievogels in Utrecht in 1997.

Meerkoet, Natuur en Milieufederatie Wierhaven, no 2, 1999.

Mens en Natuur, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, jrg 50 no 2, zomer 1999.

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 23 no 6, juli/ augustus 1999.
Idem, jrg 23 no 5, juni 1999.

NatuurNabij, IVN Eemland, jrg 27 no 3, juni/ juli 1999.

Politie Dier en Milieu, Vereniging Politie dieren en milieubescherming, jrg 74 no 2, juni 1999.

SOVON Nieuws, jrg 12 no 2, juni 1999: Weidevogelontwikkelingen - Vroege aankomst kenmerkt ganzen- en zwanenseizoen 1997/98.

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, jrg 17 no 90, juli 1999.

De Takkeling, Werkgroep Roofvogels Nederland, jrg 7 no 2, 1999: Groeicurve en legbegin van de zwarte wouw - Zongedrag van grauwe kiekendief, sperwer en buizerd.

De Tringlaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 22 no 3, juni 1999.

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 52 no 3, 1999.

Van Nature, Nieuws van Vereniging Natuurmonumenten, jrg 9 no 6, juni 1999.

Idem, jrg 9 no 7/8, juli/ augustus 1999.

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 47 no 3, 1999.

Vogels, Tijdschrift over vogels en vogelbescherming, jrg 19 no 4, juli/ augustus 1999: Jan-van-genten op een ivoren toren - Grote sterns tussen vriend en vijand.

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland i.s.m. de Kerkuilen werkgroep Nederland, jrg 12 no 2, mei 1999: de kerkuil in Nederland 1998.

Idem, jrg 12 no 3, juni 1999: Boerenzwaluwen en melk.

Vrienden van het Gool, jrg 1999 no 2.

De Wijde Blik, Tijdschrift voor natuur en milieu in Gooi, Vechtstreek e.o., jrg 15 no 1, augustus 1999.

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe Leden

MW J DE BOER-VAN T ROOD
J BOT
W VAN CASPEL
R K J MENGES
MW J TRAMPE

Adreswijzigingen

T K HUIZINGA
IVN EEMLAND
MW J N VAN KLAVEREN
MW M A KOOPMAN
MW J C STRUYS VERBURG
V.W.G. RIJK VAN NIJMEGEN

Bedankt

J W VAN DEN BERG

Uitgeschreven vanwege verhuizing naar onbekend adres

STICHTING MONDIAAL ALTERNATIEF POSTBUS 1187

MECKELBURGLAAN 23
KONINGINNELAAN 36
WESTKADE 369
GROEF FLORISHOF 9
BRASEMPAD 12

GOOIS ERF 100
TRIANGELSTRAAT 1
VAN LENNEPLAAN 5
BREMENSTRAAT 189
WALRAVEN VAN HALLHOF 32
GERARD NOODTSTRAAT 121

BOEKWEITLAND 96

1404 BE
3762 DE
1273 RM
3632 BS
1275 AM

1276 KP
3822 DH
1217 NA
8017 KD
3762 XP
6511 ST

3764 ZN

5602 BD

BUSSUM
SOEST
HUIZEN
LOENEN
HUIZEN

HUIZEN
AMERSFOORT
HILVERSUM
ZWOLLE
SOEST
NIJMEGEN

SOEST

EINDHOVEN

035 6940447
035 6037019
035 5240861
0294 233520
035 5277110

035 5253029
035 6238270
038 4606720
035 6014269

035 6022493

040 2421098

Veldwaarnemingen

Samenstelling: Peter Vos

ROODHALSFUUT

20.05.99 1 ex. Gooimeer, Huizen, vaargeul. In prachtkleed. R. van BEUSEKOM.

GEOORDE FUUT

14.05.99 1 ex. Tienhovens kanaal. Ad ex. prachtig in zomerkleed. B. vd BRINK e.a.

08.07.99 1 ex. 's-Gravelandsevaart, Weesp juv. ex. P.VOS

LEPELAAR

22.07.99 18 exx. Bovenmeent, Hilversum. vanaf 08.07.99 met minimaal 15 exx aanwezig.

KLEINE RIETGANS

14.03.99 1 ex. Tienhovenskanaal/eendekooi. E. en A.E. v. OORT.

INDISCHE GANS

10.08.99 1 ex. Stichts End Ankeveen t.o. nr 149. B.v. BLADEREN.

BRANDGANS

08.08.98 33 exx. Bovenmeent, Hilversum. M.D.PRINS.

NIJLGANS

26.07.99 5 exx. Herenweg, Ankeveen, 1 paar met drie grote jongen. G.BIESHAAR.

08.08.99 22 exx. Bovenmeent, Hilversum. M.D.PRINS.

11.07.99 5 exx. Korte bedekte weg, Naarden Vesting. D.JONKERS/M DE GRAAF.

ZOMERTALING

10.04.99 6 exx. Naardermeer. R. v. DIJK

14.05.99 1 ex. Tienhovens kanaal. E.H.v. STIGT THANS e.a.

KROONEEND

05.08.99 3 exx. Gooimeer, Huizen. Drie mannetjes, fouragerend op fonteinkruid. R. van BEUSEKOM.
9 exx. IJmeerkust, Vijfhoek, Muiden. R. v. DIJK.

NONNETJE

10.04.99 1 ex. Naardermeer. R.v. DIJK.

GROTE ZAAGBEK

05.04.99 1 ex. Boekestein, 's-Graveland. Landend in slootje. V.v. LAAR.

ROSSE STEKELSTAART

10.07.99 1 ex. Huizen, Oostpier haven. A.M. van der POEL.

WESPENDIEF

19.05.99 1 ex. overvliegend in O. richting. Bilderdijklaan, Hilversum. M.D.PRINS.

14.06.99 1 ex. overvliegend. Bussumerheide. N.en B. DWARS.

17.07.99 1 ex. overvliegend in O. richting. Oud-Naarden. D.A. JONKERS.

17.07.99 1 ex. overvliegend. Warande Bergen Blaricum. B. en N. DWARS.

BRUINE KIEKENDIEF

05.04.99 1 ex. IJmeerkust, Vijfhoek, Muiden. R. v. DIJK.

24.05.99 1 ex. Noordpolder te Veld Eemnes. M. bracht muis voor V.

26.07.99 1 ex. Bovenmeent, Hilversum. P.VOS.

01.08.99 1 ex. Naardermeer. G.BIESHAAR.

HAVIK

13.05.99 1 ex. Naardermeer. Nest in mei, 2 juni verlaten. (verstoord?). L.BECH

10.07.99 1 ex. Noorderheide bij Tafelberg, Blaricum. Op postduiven jagend. D.JONKERS/M. de GRAAF.

17.07.99 1 ex. omgeving Muiden. Uitgevlogen uit nest. R. v. DIJK.

BOOMVALK

11.05.99 4 exx. Bikbergen Huizen. Nest met 2 jongen. Uitgevlogen. Op 29/8/99 nog gehoord. L.BECH.

14.05.99 3 exx. Tienhovens kanaal. jagend boven eendekooi. E.H. van STICHT-THANS e.a.

03.07.99 1 ex. Vuilstort Naarderbos, greep oeverzwaluw. F.LEURS/D.JONKERS e.a.

05.07.99 1 ex. Schapendrift, Blaricum, jagend op huiszwaluwen. D.A.JONKERS/M de GRAAF.

16.07.99 1 ex. Zuidpolder te Veld, Eempolders, greep huiszwaluw. D.JONKERS.

17.07.99 1 ex. Kruitfabriek Muiden e.o. R. v. DIJK.

03.08.99 2 ex. Kreugerlaantje, Naardermeer Weesp, 1 roepend ex. in boom, 2e ex. aanvliegend.

SLECHTVALK

18.04.99 1 ex. IJmeerkust, Vijfhoek, Muiden, fourag. ex. R. v. DIJK.

WATERRAL

27.06.99 1 ex. Observatiehut, Hilversumse Meent. H.+ T. UYLENBURG

STELTKLUUT

07.05.99 2 ex. Bovenmeent, Hilversum. betrof parende exx. M.D.PRINS.

31.05.99 1 ex. Kortemaatskade Eempolders Eemnes. F.LEURS.

KLUUT

31.05.99 4 exx. Kortemaatskade Eempolders, Eemnes. F.LEURS.

08.06.99 4 exx. Maatpolder Eemnes. 1 Kluut met 2 jongen, ca 1 week oud!. G.BIESHAAR.

KLEINE PLEVIER

27.05.99 3 exx. Zanderij Hilversum. D. JONKERS.

17.06.99 3 exx. Raboes Noordpolder te Veld, Eemnes. D. JONKERS.

03.07.99 6 exx. (3 paar) Vuilstort Naarderbos, alarmerend ex. (07.07.99) D.JONKERS/F.LEURS/J.TIMMER/H. de ROOIJ/B. van POELGEEST.

BONTBEKPLEVIER

28.06.99 4 exx. Maatpolder, Eemnes. G.BIESHAAR.

KEMPHAAN

16.07.99 11 exx. Zuidpolder te Veld Eemnes. D.JONKERS.

17.07.99 9 exx. Oud Naarden, Naarden. D.JONKERS/F.LEURS e.a.

REGENWULP

13.06.99 Oostermeent Blaricum, overvliegend. D. JONKERS.

27.06.99 3 exx. Joh. Geradtsweg Hilversum, overvliegend. D.JONKERS/M de GRAAF.

17.07.99 1 ex. Koggewagen, Blaricum, overvliegend. D.JONKERS.

ZWARTE RUITER

16.07.99 1 ex. Raboes, Eempolders, fouragerend. D.JONKERS.

GROENPOOTRUITER

07.05.99 28 exx. Hilversumse Bovenmeent, bij observatiehut. M.D.PRINS.

BOSRUITER

16.07.99 3 exx. Raboes, Eempolders, Eemnes. fourag. D.JONKERS.

OEVERLOPER

01.05.99 1 ex. Hilversums kanaal, thv 's-Gravelandse Vaart. M.D.PRINS.

17.07.99 3 exx. IJmeerkust, Vijfhoek, Muiden. R. v. DIJK.
13.08.99 1 ex. Zanderij Crailo. M.D.PRINS.

TEMMINCKS STRANDLOPER

18.05.99 Korte Maatskade, Eempolders. R. van BEUSEKOM.

KLEINE MANTELMEEUW

17.05.99 120 exx. Kortemaatskade Eemnes. R.v. BEUSEKOM.
21.07.99 3 exx. Gooimeerkust Surfstrand. Noord. vorm. G. MARMELSTEIN-DZIALINER.

REUZENSTERN

24.08.99 3 exx. Hilversumse Bovenmeent. fouragerend nabij observatiehut. M.D.PRINS.

WITWANGSTERN

05.06.99 1 ex. Korte Maatskade, Eempolders. Adult exempl. in zomerkleed. R van BEUSEKOM.

ZOMERTORTEL

17.07.99 2 exx. Gooimeerkust Huizen. B. van POELGEEST.

KOEKOEK

19.05.99 4 exx. Bergse Pad Ankeveen. Vlogen van struik naar struik. G. BIESHAAR.

BOSUIJL

13.07.99 3 exx. Lage Vuurscheweg, Laren. 2 juv. werden 's-avonds gevoed door ouder(s). Verbleven daar vier dagen. G.BIESHAAR.

IJSVOGEL

17.07.99 1 ex. IJmeerkust, Vijfhoek, Muiden. Waarschijnlijk broedgeval. R. v. DIJK.

ZWARTE SPECHT

03.06.99 1 ex. Franse Kampweg Bussum. Vloog van Spanderswoud richting Franse Kampheide. P.SCHUT.
14.06.99 1 ex. Bussumerheide. B. en N. DWARS.
01.07.99 2 exx. Tafelbergheide. E. FRATER SMID.
13.08.99 1 ex. Zanderij Crailo. M.D.PRINS.

KLEINE BONTE SPECHT

25.05.99 1 ex. Laegieskamp. Hilversum. Broedgeval, piepende jongen werden gevoerd. R. de WIJS.
20.07.99 1 ex. Zuiderhei, Laren in berkenbosje. G.BIESHAAR.

BOOMPIEPER

14.07.99 1 ex. Westerheide Hilversum, 2 exx. Westerheide Bussum. N.J.DWARS.

ZWARTE ROODSTAART

29.06.99 Liebergerweg, Hilversum. M.D.PRINS.
13.08.99 Kalkoventerein, Huizen. M.D.PRINS.

ROODBORSTAPUIT

08.05.99 4 exx. Tafelbergheide Huizen. 2 pr. met voer. (waaronder 1 pr. met juv.) R. van BEUSEKOM.
22.06.99 1 ex. Bussumerheide. rustend, met zang van top vanaf heidestruikje. S. + A. VISSER.
07.06.99 1 ex. Westerhei, Bussum, nabij Randweg. Rustend in top van bremstruik. P.VOS.
08.08.99 3 exx. Hilversumse Bovenmeent. M.D.PRINS.

BEFLIJSTER

05.04.99 4 exx. Kruitfabriek Muiden en omringende polders. R. van DIJK

MEREL

13.02.99 1 ex. Torenlaan Laren. Bijna geheel albinistisch ex. M.D.PRINS.

GROTE LIJSTER

13.06.99 1 ex. Tafelberghei, Blaricum. D. JONKERS/M. de GRAAF.
26.06.99 2 exx. Groene Oostermeent Blaricum. D. JONKERS.

SPRINKHAANZANGER

25.07.99 1 ex. Gooimeerkust, zang vanuit rietkraag. G. MARMELSTEIN-DZIALINER.

BOSRIETZANGER

07.05.99 1 ex. Laegieskamp, langs Karnemelksloot Naarden. M.D. PRINS.

SPOTVOGEL

15.05.99 1 ex. Nieuwe Keverdijkse polder Weesp. R. van DIJK.
18.06.99 De Horn, langs Vecht, Weesp. Broedgeval. F.LEURS.
11.07.99 1 ex. Nieuwe Keverdijkse Polder Weesp. D. JONKERS.
11.07.99 1 ex. De Googh Naardermeer Muiderberg. D. JONKERS/de GRAAF.

BRAAMSLUIPER

14.05.99 1 ex. Koggewagen, Bijvanck, Blaricum. D.JONKERS.

FLUITER

18.05.99 1 ex. Baarns Bos, laag in beuk, rustend. M. KERKHOVEN.
24.05.99 1 ex. Spanderswoud bij Bachlaan. Volgens passant al circa 3-4 jaar lang, zingend waarschijnlijk broedgeval. GNR/VOGELRINGGROEP.

GRAUWE VLEGENVANGER

11.06.99 De Horn, Weesp, nest met vijf jongen. F. LEURS

MATKOPMEES

6 exx. Naarderstraat 170 Huizen. Tot en met 22/6 in tuin verblijvend. C. HOLZENSPIES.

BUIDELMEES

09.05.99 1 ex. Gooimeerkust Oud Naarden. VOGELRINGGROEP.
10.07.99 1 ex. Gooimeer Huizer pier. D. JONKERS.
17.07.99 1 ex. Oud Naarden. Naarden. D. JONKERS.
04.09.99 1 ex. Gooimeerkust. Oud Naarden. VOGELRINGGROEP.

WIELEWAAL

23.05.99 1 ex. Oud Naarden. VOGELRINGGROEP.
Voorjaar 1999. 1 ex. Algemene Begraafplaats Bussum. betrof een volwassen man. A.E.BODE.

KAUW

06.09.99 1 ex. Stroeslaan Hilversum. Bijna geheel albinistisch ex. verblijft daar al maanden. P.VOS

HUISKRAAI

20.08.99 1 ex. Voor de deur C. Huygenslaan/Burg. de Raadtsingel, Muiden. Fourageerde tussen kauwtjes. Leek op een uit de kluiten gewassen kauw. W. v. d. BRINK.

HUISMUS

08.06.99 1 ex. Nieuw Loosdrecht. Albino ex. gevoerd door adult.m + ad.v. C.J.ALTEN/ J. ALTEN-DOUMA.
1 ex. Badhuislaan 60, Bussum. Sedert 10 jaar weer een huismus in de tuin. B.OOSTERBAAN.

PUTTER

02.07.99 1 ex. Raadhuisplein, Centrum Huizen. D. JONKERS.
09.07.99 32 exx. Fort Ronduit, Naarden Vesting, fouragerend op div. plekken op distels. G. BIESHAAR.

SIJS

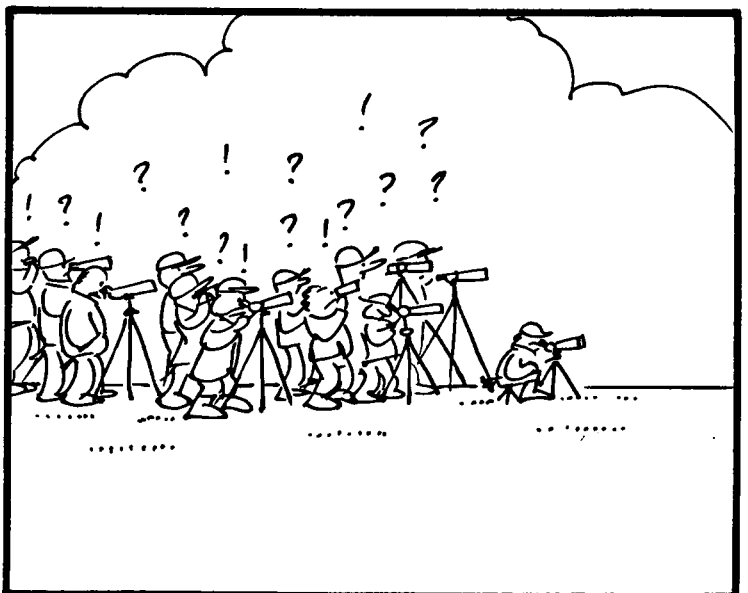
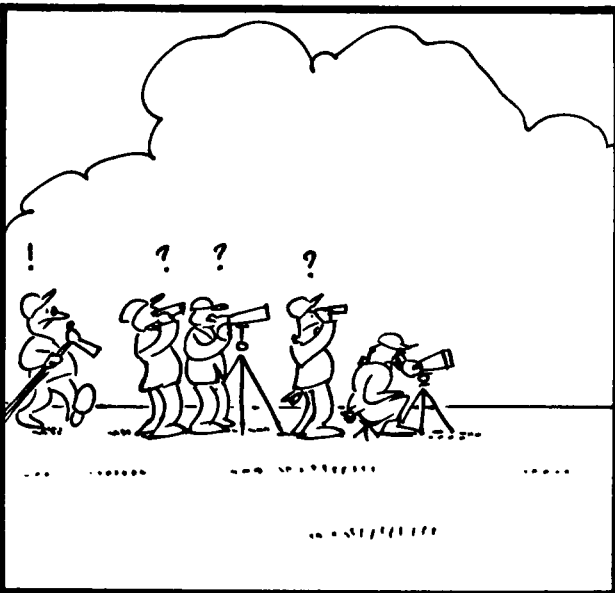
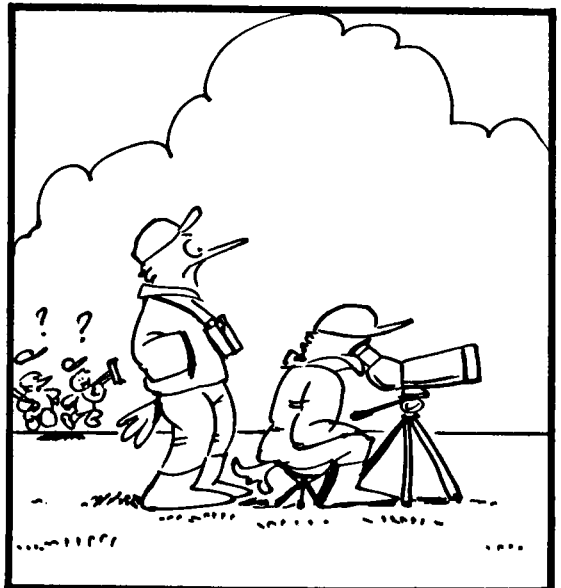
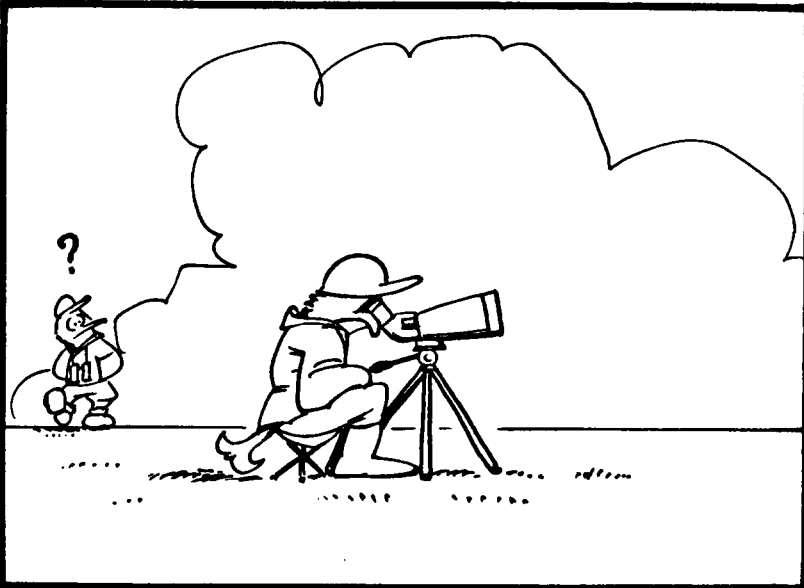
17.07.99 5 exx. Oud Naarden, Naarden. D. JONKERS/F. LEURS.
24.07.99 1 ex. Bilderdijklaan Hilversum. M.D. PRINS.

KRUISBEK

17.06.99 19 exx. Koggewagen, Bijvanck, Blaricum. D. JONKERS.
17.07.99 9 exx. Oud Naarden, Naarden. D. JONKERS/F. LEURS.

- KOR HAAN -

Lijst van adressen die u nodig kunt hebben

Postadres WWG: WWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester WWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	033-2999408
Sekretaris	: B.den Hoed	Verlengde Fortlaan 15	1412 CWNaarden	035-6970423
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
SG Algemene Zaken	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Flamingohof 1	1221 LK Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L.Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Natuurbescherming	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	035-5260456
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-6831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-6838604
SG Communicatie	: S.L. Visser	Nwe. 's-Gravelandseweg 53b	1406 NA Bussum	035-6920600

Nuttige Adressen:

Aanmelding Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Aanmelding Jeugd cursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempoldertellingen	: R. van Veen	Hoflaan 17	1241 XL Kortenhoef	035-6563642
Ledenadministratie	: F. Wilms-Schopman	J.C. Ritsemalaan 1	1241 AP Kortenhoef	035-6563020
Lezingen	: S.L. Visser	Nwe. 's-Gravelandseweg 53b	1406 NA Bussum	035-6920600
Promotie en Verkoop	: P. Keuning	Stam 26	1275 CJ Huizen	035-5268281
Roofvogelstudiegroep	: H. Sevinck	Einder 31	3742 ZG Baarn	035-5421019
Vogelasiel Het Gooi	: F.F. van de Woord	Burg. J. Visserlaan 1	1411 BR Naarden	035-6945658
Vogelringstation Het Gooi	: B. van Poelgeest	Binnenhof 517	1412 LA Naarden	035-6940996
Waarnemingskaartjes inleveren	: H.P. Vos	Laan van S. van de Haare 15	1405 AR Bussum	035-6940793
Weidevogelbescherming Eempolders	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Weidevogelbescherming Vechtstreek	: A.M. van der Poel	Bühmannlaan 54	1381 GM Weesp	0294-431308
Wintervoeding Gooi en Vechtland	: J.F. Kuijer	Krekemeent 21	1218 EA Hilversum	035-6934871

Vogelwerkgroep On-Line:

Het Goois Vogelnet (Nieuws van de Vogelwerkgroep via e-mail)
Vogelwerkgroep op internet
Redactie Korhaan

Aanvragen via: Pieter.Schut@wxs.nl
<http://home.wxs.nl/~rkole/vwg.htm>
w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl
Pieter.Schut@wxs.nl

Waarnemingskaartjes kunnen ook bij alle bestuursleden worden ingeleverd. Na overleg kunnen eveneens bij alle bestuursleden nieuwe kaartjes worden verkregen.

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 35,- (minimaal), huisgenootleden f. 12,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Schenken:

Wilt u de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken eenmalig of vaker steunen met een gift, dan zijn deze giften aftrekbaar van de inkomstenbelasting, vanaf minimaal 1% (en tenminste 120 gulden), tot maximaal 10% van uw onzuivere inkomen.
Daarnaast kunt u in uw testament een zogenaamd legaat laten opnemen ten gunste van de vogelwerkgroep. Het is gewenst dit dan met uw notaris te bespreken.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum

RIJKSMUSEUM NAT HIST

POSTBUS 9517
2300 RA LEIDEN